

Erdészeti és faipari

XXIII. évfolyam 1. szám, 2013. március

HÍRADÓ

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

A tartalomból:

Húsz éves az Erdészeti és
Faipari Dolgozók
Szakszervezete

*

Az első ágazati
kollektív szerződésünk

*

Kanadai magyar erdészsorsók

*

Az év fája és madara

*

AGROmashEXPO, 2013.

*

A 20. FeHoVa

*

„A Zöld Kereszt
a zöld Magyarorszáért”

*

XVI. Benedek
és a szakszervezetek

*

Hajdúsági história

*

Rónavíz

*

Kántás Károly emléke

Húsz éves az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete

Az ezredfordulón szakszervezetünk által szervezett „Erdő és erdei munkás a XX. században” című konferencián hosszabb előadás hangzott el az erdészeti érdekképviselő, érdekvégyesítés kialakulásának múltjáról, a kezdeti szervezkedésektől napjainkig szóló történetéről. Erről részletesebb ismertetés jelent meg az ERFA Híradó korabeli számában. Így mostani jubileumi megemlékezésemben csak röviden térek ki a múlt eseményeire, inkább csak a közelmúlt - a megalakulás körülményeire hagyatkozom. *A szakszervezeti mozgalom rendszerváltásig fennálló struktúrája az 50-es évek elején alakult ki, amikor 19, a gazdaság és a társadalom egészét átölelő nagy szakszervezet jött létre, élén a SZOT-tal, mint központi csúciszervezettel.*

Közvetlen történelmi előzmény: a MEDOSz

A népgazdasági szakágazatokat többé-kevésbé lefedő szakszervezetek egyike volt a MEDOSz, amely a mezőgazdaság, vízügy, agrárképzés és kutatás mellett *ellátta az erdészeti szektor érdekképviselését is.* A korabeli gazdaság prioritásainak megfelelően a SZOT alapján véve - működését és érdekvégyesítési - érvényesítési funkcióját tekintve - iparcentrikus volt.

A bányászat, vegyészet, építőipar stb. képviselői adták meg a tevékenység alaphangját. Jellemző erre, hogy a SZOT tekintélyes létszámú apparátusában egyetlen agrárszakember sem volt. Hasonló tendenciákat éltünk meg a MEDOSz keretein belül is, ahol a tevékenység fő területe a mezőgazdaság volt, a vízügy és főleg *az erdészet hátterbe szorult.*

1980-ig a struktúrán belül kialakult „szakmai” szakosztályok - melyek központi irányítás és szervezés mellett - társadalmi alapon működtek, többé-kevésbé megjelenítették a szakmai érdekeket.

Irányításukra a központ apparátusából egy-egy szakirányú végzettségű munkatárs volt kijelölve, aki összefogta az adott ágazat legismertebb szakszervezeti és gazdasági vezetőiből álló 15-20 fős szakosztályt. *A területi munka azonban megoldatlan volt, a megyei bizottságok a szoroson vett szakmai-szakszervezeti érdekek megjelenítésére nem voltak alkalmasak.*

1980-ban olyan döntés született, hogy a szakosztályok tartozzanak közvetlenül az Elnökség alá, élükön ne legyenek az apparátusból kinevezett egy-egy személyi felelős irányítók (szakosztályvezetők), hanem a központ valamennyi funkcionális osztálya jelöljön ki egy - egy munkatársat a szakmai szakosztályok felé összekötőnek. Így a dolog jellegéből fakadóan, egyszemélyi felelős vezetője a szakosztályoknak többé nem volt.

1980-as évek végén, a rendszerváltás hajnalán már látszott, hogy mint sok más társadalmi, gazdasági struktúra - a szakszervezetek sem tudnak ilyen centralizáltan, felülről vezényelve érdemben működni. Átalakult a SZOT, MSZOSZ (Magyar Szakszervezetek Szövetsége) lett belőle. *A MEDOSz is szövetségé alakult, hat fő ágazat (terület) egy-egy szakszervezet lett, élén a kinevezett (nem választott!) titkárral.*

Azonban ezeknek a „szövetséget” alkotó szakmai szakszervezeteknek sem alapszabályuk, sem szervezeti-működési szabályzatuk, sem saját költségvetésük, sem önálló ügyintézési jogkörük nem volt. Hivatalos levelezést, kapcsolatfelvételt csak a „Szövetség” főtájkárán keresztül lehetett bonyolítani, mintegy az ő engedélyével. (Kis túlzással minden maradt e regiben, csak a cégtáblát cserélték ki.)

Küzdelmes önállósodás

Az alapszervi tisztségviselők és a tagság részéről is *egyre erősödött az igény az önálló szakmai érdekvégyesítésre, arculatunk megjelenítésére, a hazai és nemzetközi vérkeringésben való önálló fellépésre. Hosszas előkészítő munka után, alapszervi taggyűléseken,*

az egyes tagok aláírásával megerősítve *megszületett a döntés: megalakítjuk az önálló jogi személyiséggel rendelkező Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetét, három tagozattal (erdőgazdálkodás, elsődleges faipar, költségvetés). Az ágazat valamennyi vállalata (a Szombathelyi Erdőgazdaság és a Pilisi Parkerdőgazdaság kivételével) és intézménye csatlakoztak hozzánk.*

Már az előkészítés során, majd a kiválás bejelentésével *óriási nyomás nehezedett ránk, szervezőkre. Az MSZOSZ és a MEDOSz Szövetség telje jogi apparátusa (a cégbíróóságig is elmenve) mindent elkövettek önállóvá válásunk megakadályozására, nem riadva vissza időnként „övon aluli ütésektől”, rágalmazó, valóságot elferdítő körlevelektől sem. Ebből az elvtelen ténykedésből az MSZOSZ és akkori vezetője is kivette a részét. A MEDOSz Szövetség megyei apparátusa a korábbi 20 évben nem járt annyit alapszerveinknél, mint azokban a hónapokban, eljutva az egyes munkahelyek szintjéig is, ami korábban nem volt jellemző. Minden hiába, a tagságot nem sikerült lebeszélni az önállóvá válásról. A Fővárosi Bíróság 1993. augusztus 13-án jogerősen bejegyezte szakszervezetünket. Zárójelben megjegyzem, hogy a ránk zúduló ellenségeskedés jogi útvesztőiben több jogász is „elvérzett”. Végül szívós és aprólékos munkával, sok utánjárással dr. Machács Barna ügyvéd úrnak sikerült végig vinni az ügyeket a bírósági bejegyzésig. Köszönettel tartozunk neki, ezért mind a mai napig szakszervezetünk tiszteletbeli tagjának tekintjük, annál is inkább, mert a későbbiekben szakszervezetünk jogi képviselését is ellátta az elmúlt évig.*

Megindult az önálló munka. A szabályzatok, működési rend, az infrastruktúra kialakítása, a tisztségviselők és testületek megválasztása után el kellett kezdeni a munkakapcsolatok kialakítását.

A szakma támogatta a megalakulást

Itt jegyzem meg, hogy *a szakma különböző szervezetei és vezetői az első pillanattól kezdve örömmel vették*

megalakulásunkat, és messzemenően támogatták működésünket. Központi és alapszerzői struktúránk kialakítása után, megkerestük a szóba jöhető és munkánkhoz elengedhetetlenül szükséges hazai és külföldi partnerek felkutatását. Sikertelen gyümölcsöző és elvszerű kapcsolatot kialakítani az államigazgatás szakmai szerveivel (minisztériumok, ÁVÜ, ÁPV Rt., stb.), ahol a munkavállalói oldal teljes jogú partnereként fogadtak el bennünket.

Kialakult kapcsolatunk a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetségével (FAGOSZ), ennek eredményeként - országosan is elsők között - megkötöttük az ágazati keret kollektív szerződést, melyhez alapszervezeteink mindegyike csatlakozott.

Jó együttműködés jött létre szakmánk patinás, nagy múltú szervezetével az Országos Erdészeti Egyesülettel (OEE). Kialakítottuk kapcsolatunkat a magán erdőgazdák érdekeit képviselő MEGOSZ-szal is.

Húsz év eredményeiből

A továbbiakban felsorolok még néhány említésre méltó ténykedést és eredményt. A változó kormányok mindegyike alatt kezdeményezői és résztvevői voltunk az ágazati szintű érdekegyeztetés szervezete megalakításának (FÉT, FAKÉT, stb.). Miután munkánkhoz az MSZOSZ tagjaként a legcsekélyebb segítséget sem kaptuk meg, tagjaink felhatalmazásával 1995-ben kiléptünk az MSZOSZ-ból. Hogy az országos szintű érdekegyeztetésben is hallathassuk hangunkat először társult, majd teljes jogú tagként csatlakoztunk az egyik országos

szakszervezeti konföderációhoz az Erdélmiségi Szakszervezeti Tömörüléshez (ÉSZT).

Kezdetől figyelemmel kísértük nyugdíjas tagtársaink sorsának alakulását, megalakítottuk a központi nyugdíjas bizottságot, amelybe minden alapszervezünk delegált összekötőt. Minden kormány ideje alatt, a törvényi lehetőségek függvényében több száz alacsony nyugdíjjal rendelkezőnek intéztük el a méltányossági nyugdíjmelést. Beléptünk a Nyugdíjasok Országos Képviselőtáborába is.

Ugyancsak kezdeményezői és alapítói voltunk a mai is működő Építőipari, Faipari és Erdészeti Ágazati Párbeszéd Bizottságnak. Kitartó és nehéz szervezőmunkával a FATE közreműködésével létrehoztuk az ERFA önkéntes nyugdíjpénztárt, amely a mai napig jól prosperál. Munkajogi viták esetén több tagtársunknak is nyújtottunk jogi tanácsadást és segítséget ügyvédünk közreműködésével.

Hosszú éveken át nyaranta dolgozóink több száz általános korú gyermekének szerveztünk hazai és külföldi táborokat, valamint családi üdüléseket is szerveztünk.

Széleskörű nemzetközi együttműködést alakítottunk ki, elsősorban a térség rokon szakszervezeteivel. Kiemelkedően jól működtek cseh, horvát, lengyel, orosz és szlovák valamint román kapcsolataink. Jó munkaviszonyt alakítottunk ki a holland, német, osztrák, svéd és az ukrán erdőszakszervezetekkel is.

A rendszeres vezetői megbeszélések után, szinte évente tartottunk elnökségi vagy ösztönzői kölcsönös ta-

pasztalatszerűket, látogatásokat egymás országaiban.

1995-ben felvettek bennünket teljes jogú tagként az Építőipari, Faipari, Bútoripari és Erdészeti Szakszervezetek Világszövetségébe (IFBWW). E szervezet finanszírozásában több szakmai tapasztalatszerűen, továbbképzésen vettünk részt tisztségviselőinkkel itthon és külföldön. A világszervezet régiós (9) felépítésben dolgozik. E sorok írója két ciklusban (8 évig) volt a közép-kelet-európai régió alelnöke.

16. éve szervezzük a szakma széleskörű részvételével az erdőszakszervezeti és faipari sportnapokat. E találkozók nemcsak a sportolást, hanem a szakma egységét is erősítik.

Nem lebecsülendő, sőt ritka jelenség, hogy e rohanó, állandóan változó világban Híradónk a 23. évfolyamába lépett, széleskörű aktuális szakszervezeti és szakmai információkat juttat el a tagsághoz.

Az elmúlt húsz év eredményei igazolták törekvéseinket, önállóvá válásunk jogosságát. E rövid – korántsem teljes körű – számvetés és történelmi áttekintés végén Barta László elnök és a magam nevében is megköszönöm a nyugdíjazásunkig irántunk tanúsított bizalmat, a kongresszusok során történt újra választásunkat, a széleskörű támogatást, mert e nélkül nehéz lett volna a munkánkat végezni.

Az elkövetkezendő 20 évhez kívánok eredményes munkát és sikereket!

Herczeg Miklós
az EFDSZ ny. főtákará

Elnökségünk februári ülése

Szakszervezetünk Elnöksége legutóbbi ülését Budapesten, Thököly-úti központunkban tartotta.

Dr. Halmágyi János, az EFDSZ elnöke áttekintette a legutóbbi elnökségi ülés óta végbement fejleményeket, néhány téma vonatkozásában visszanyúlva egészen a múlt évben végzett munkáig és határozatokig.

Ezt követően az idei első félévi munkaterv került napirendre, valamint időszzerű folyó ügyek megtárgyalása, részben már Dudás Péter főtákará előadásában.

Az elnökségi tagok hozzászólásaiból és javaslataiból kitűnt, hogy nem mondható rózsásnak a helyzet a munka világában. A nem munkavállaló-barát új Munka Törvénykönyve már érezteti kedvezőtlen hatásait. Azoknál az erdőgazdasági részvénytársaságoknál, ahol sor került a vállalati kollektív szerződés áttekintésére és módosítására, szakszervezeti bizottságaink arra törekedtek, hogy a munkavállalóknak legalább az eddig megszerzett jogai ne sikkadjanak el, s a munkáltatók ne függesszék fel a jogszabályon kívüli juttatásokat.

Megtárgyalásra került még taglétszámunk stabilizálása és a tagdíj alakulása; az idei Sportnapok megrendezése; nemzetközi kapcsolataink; a Közfoglalkoztatási Jogviszonyban illók Szabad Szakszervezetének megalakulása stb.

Végül az Elnökség úgy határozott, hogy március 21-re összehívja az EFDSZ kongresszusát, amely un. technikai kongresszus lesz egyetlen napirendi ponttal és ez: alapszabályzatunk módosítása, tekintettel a törvényes előírásokra és a 2009. évi kongresszus óta bekövetkezett változásokra.

K. P.

Az első ágazati kollektív szerződésünk

Az utóbbi két évben Szakszervezetünk életében szinte folyamatosan visszatérő téma az *ágazati kollektív szerződés* (ÁKSz) és annak nyomán a vállalati kollektív szerződések ügye. A meg-megújuló megbeszélések során *még nem dőlt el*, hogy teljesen új ÁKSz készüljön-e, vagy pedig a meglévő kerüljön aktualizálásra, meghosszabbításra? Kérdéses volt az is, hogy ki legyen a szerződéskötő a munkáltatói oldal részéről – ámbár ez a kérdés most már tisztázódni látszik. *A döntéshez új szempontokat hozott az új Munka Törvény könyve is.*

Az ÁKSz körüli huza-vona bizonyos mértékig érthető, mert *a munka világának egyik legfontosabb okmánya a kollektív szerződés.* A bérek, jövedelmek, juttatások, munkakörülmények meghatározásával emberek, családok ezreinek sorsát határozzák meg huzamosabb időre. A munkáltatók számára is jelenthet komoly gondokat, kiadásokat. *A jó kollektív szerződés a munkabéke legfontosabb feltétele.*

Ágazati kollektív szerződéseket egyes ágazatokban már 1945 előtt is kötöttek hazánkban is, de akkor még *tarifa-, másként tarifális szerződésnek nevezték.* Az erdészet nem tartozott ezek közé. Egyébként ma már alig lehet tudni, legfeljebb sejteni, hogy miért, miért nem, de *sem az államhatalom, sem a munkaadói oldal nem volt ÁKSz-barát.*

A fejlett ipari államokban, majd hazánkban is a *szakszervezetek*, mint dolgozói érdekvédelmi szervek hosszú, kemény, olykor drámai mozzanatoktól sem mentes *harcára* volt szükség ahhoz, hogy a munkáltató tőke szinte korlátlan hatalmát fékező, legalább valamelyest korlátok közé szorító, és a dolgozó kisemberek érdekeit legalább minimális szinten rögzítő tarifaszerződések létrejöhessenek. A mai nemzedékek ezekre a harcokra már nem emlékeznek.

Az erdőgazdálkodás területén az ágazati kollektív szerződés igénye és egyben lehetősége az 1945-ös rendszerváltás után a nagybirtokok erdeinek és tartozékaiknak (erdei vasútüzem, fűrészüzem, műhelyek stb.) államosítása és a nagy állami erdőgazdaságok kialakítása nyomán jött létre. A vállalatok belső rendszerének a kialakítása, az állandóbb munkásgárda létrejötte azonban nem ment egyik napról a másikra, mint ahogyan a szakma állami szektorának országos szervezeti kiépülése sem.

Így azután *a magyar erdőgazdálkodás területén az első ágazati kollektív szerződés megkötésére 1947. október 29-én került sor.*

A munkavállalói oldalt érdekes módon a Földmunkások és Kisbirtokosok Országos Szövetsége (korabeli rövidítéssel: FÉKOSz) képviselte, név szerint *Csiszér Ferenc és dr. Lénárt Richárd.* Azért érdekes ez, mert akkor már – 1945 óta – létezett erdészeti szakszervezet is.

A munkáltatói oldal képviselője az 1946-tól működő Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek nevű szerv volt (röviden MÁLLERD), közelebbről annak Központi Igazgatósága, a név szerinti aláíró pedig *Barlai Ervin* üv. igazgató és *A. Nagy György* szociálpolitikai főosztályvezető.

A MÁLLERD az erdőgazdálkodás állami szektorának középírányító szerve volt és 1949 tavaszáig működött, amikor is átszervezték.

A szerződés szövegét a MÁLLERD a 44.444/1947;XI.1. számú utasításaként megküldte az állami erdőgazdaságoknak, s közölte azt a MÁLLERD által kiadott „*Erdőgazdaság*” című folyóirat 1. évf. 7. száma, a november 5-i szám is. A lap azokban az időkben az erdészet hivatalos közlönyének funkcióját is betöltötte.

A továbbiakban mi is ennek a szövegnek az alapján tekintjük át, hogy mit is tartalmazott első kollektív szerződésünk.

A szerződés tartalma

A szerződő felek megnevezése után az okmány a következőképpen tagolódott: I. Általános rendelkezések. II. Részletes rendelkezések. a/ Munkabérekre vonatkozó megállapodások, b/ Munkaidő, c/ Munkabérek. Távolsági kedvezmények, d/ Szabadidő, e/ Munkaközvetítés. f/ Vítás kérdések elintézésének módja, g/ Bizalmi egyén jogköre, h/ Egyeztető bizottság, i/ A szerződés egyéb tételeinek megváltoztatása, j/ A szerződés érvényességének ideje, k/ A szerződés felmondása.

Valódi kétoldalú megállapodás volt

Ezek után tekintsünk bele a szerződésbe és idézzük fel fontosabb, 'mai szemmel is érdekesnek mutatkozó részleteit.

A szerződés megkötése előtt, de már az 1945. évi rendszerváltás után létezett egy földművelésügyi miniszteri rendelet, amely 1946-ban általános érvénnyel szabályozta az erdőgazdasági munkások bérezését. *Ez tehát egy egyoldalú szabályozás volt, amely ráadásul megkülönböztető kategóriákat állított fel a dolgozók között.* A férfi munkásokat három osztályba sorolta, s a női és a fiatalokú dolgozókat lényegesen alacsonyabban bérezte.

A kollektív szerződés ezzel szemben kétoldalú szerződés formájában, kölcsönös megállapodással állapította meg a munkások jogait és kötelességeit, s a munkaviszony több más tényezőjét. Megszüntette a férfi és a női munkás közötti különbséget, a szakképzettséget azonban nem vette eléggé figyelembe.

Minden munkavállalóra kiterjedt

Figyelemreméltó vonása volt a szerződésnek, hogy *hatálya azokra a munkavállalókra is kiterjedt, akik nem voltak a tagjai az aláíró érdekképviseleti szervezetnek.* Továbbá a szerződésben szabályozott kérdésekre kizárólag ez a szerződés volt a továbbiakban érvényes *minden más* munkáltató és munkavállaló közötti munkaszerződés esetében *is.* Utóbbiaknak a kollektív szerződéssel ütköző részei hatályukat veszítették.

Ezek a kitételek azért voltak érdekesek, mert 1947-1948-ban még számos magánvállalkozás is foglalkozott pl. fakitermeléssel, a MÁLLERD tulajdonában vagy kezelésében levő

erdőkben is, és azokon kívül is. Ezeknek a magáncégeknek egy része akár még 1945-ben köthette meg a munkaszerződést favágóival (az 1900. évi erdei munkás törvény alapján).

Még kategorizálta a munkásokat

A szerződés a munkavállalókat két fő csoportra: teljesítménybérben dolgozókra és napszámosokra osztotta. A fakitermelést csak teljesítménybérben volt végezhető, de a gallyfaszedésben és tuskózásban megengedett volt a részes termelés (pl. feles vagy más részesedési alapon).

Kimondta a szerződés, hogy *egyenlő munkáért egyenlő bér jár, a munkavállalókat azonban első, másod és harmadosztályú munkás kategóriákba sorolta* nem, kor és munkaki-fejti képesség alapján. Nem mélyedünk most abba bele, hogy ez miként érvényesült a bér kiszámítása során.

A teljesítménybérben dolgozók munkaideje kötetlen volt. A napszámosoké a téli félévben napi 9, a nyári félévben 10 óra volt. Ezen belül egy ára fizetetlen ebéidő és fél óra fizetett pihenőidő illette meg a munkást.

Elég részletesen foglalkozott a szerződés a túlóramunka díjazásával. Ezek közül a rendelkezések közül kiemeljük, hogy a munkaszüneti napon és az éjszaka végzett munkáért 50 %-os túlórapótlék járt.

Napi 2 ürm³ volt a norma

Talán említeni is felesleges, hogy a kollektív szerződés legterjedelmesebb részét *a munkabérekkel* foglalkozó megállapodások tették ki.

Időbéres munkák esetében az *I. osztályú* munkavállalók órabére a nehéz, vagy komolyabb szakértelmet kívánó munkákban 1,55 forint, átlagos munkában 1,21 forint volt. A *II. osztályú* munkást ezekben a munkákban az iménti órabér 80 %-a, a *III. osztályú* munkást pedig 60 %-a: illette meg.

A favágók számára 19 erdei faválasztékra nézve állapították meg teljesítménybért. *Az 1x1 méteres normál ürméter sarangolt kemény vegyes tűzifa* teljesítménybére pl. 5,10 - 5,40 Ft. volt, előírt *napi normája* pedig 2 n.ürm³ (véghasz-nálatban).

Egyes preferált választékok esetében (pl. bányafa) az alapbért progresszív arányban premizálták azért, hogy a normán felüli teljesítményt serkentsék, mivel tűzifára, bányafára stb. égetően szüksége volt az országnak.

Már számoltak a motorfűrészszel

Érdekes, hogy már ebben a korai időszakban, amikor a motorfűrész gyakorlatilag még ismeretlen volt a magyar erdők túlnyomó részében, *már számolt a szerződés a motorfűrész fakitermelés lehetőségével is* és a II.C./13. pontban meghatározta, hogy ilyenkor a kézi fakitermelés normáját hány százalékkal kell csökkenteni.

A legmagasabb teljesítménybére a lekérgezett lombos bányafának volt: köbméterenként 9,20 - 9,70 Ft.

Tartalmazott a szerződés norma-, illetve bér meghatározásokat a kézi kiközelítésre nézve is, 200 méterig terjedően, differenciáltan.

A szerződés a munkabér elszámolását havonta, vagy havonta kétszer tette lehetővé.

Fizetett szabadság a munkásoknak

Az erdőgazdasági munkások dotálásának mindig fontos tényezője volt a *tűzifakedvezmény*: az ingyenes juttatás, még inkább a tűzifa kedvezményes áron történő megvásárlásának lehetősége. A szerződés ezekkel a kérdésekkel részletesen foglalkozott.

Távolsági kedvezményekről is rendelkezett a megállapodás. Így pl. ha a termelés helye a legközelebbi községtől is 5 kilométernél nagyobb távolságra esett, akkor 5 %-os bérpótlék illette meg a munkást. Ha pedig a távolság akkora volt, hogy a munkavállalók nem tudtak naponta hazajárni, akkor a munkáltató köteles volt gondoskodni megfelelő elhelyezésről, főzőhelyről és főzőasszonyról. (Persze, ezekben a témákban is a részletekben bujt meg az ördög.)

Ami a szabadságot illeti, a szerződés kimondta, hogy azokat a dolgozókat, akik már hat hónapnál hosszabb ideje dolgoznak, *minden hónap után egy nap, évente 12 nap fizetett szabadság* illeti meg.

A szakszervezeti bizalmi védelme

A szerződés kikötötte a szerződést kötő FÉKOSz munkaközvetítői jogát és köteleességét. Ennek a pontnak az ellenőrzését volt hivatva elősegíteni az a kikötés, hogy a MÁLLERD részéről meg kellett küldeni a FÉKOSz központja számára a bérjegyzék egy példányát mindazon munkahelyekről, ahol 20 főnél többet foglalkoztattak. (Ezt a nagy adminisztrációs terhet jelentő, s a válságban nem sokat érő rendelkezést nem-sokára megszüntették.)

Elég komoly terjedelmet szentelt a kollektív szerződés a munkavállalók *bizalmijának*, aki megválasztás útján jutott ebbe a tisztségbe. Elsősorban a felmerülő vitás kérdések rendezésében szántak neki szerepet, de előírták azt is, hogy „közreműködik a munka zavartalan rendjének biztosításában”. Mindennek fejében: „A munkáltató a bizalmi a kollektív-szerződés és a munkavállalók érdekeinek védelme körül kifejtett szabályszerű tevékenysége miatt állásából el nem bocsáthatja és át nem helyezheti... Egyéb esetekben bizalmi elbocsátása, vagy áthelyezése csak a szakszervezettel hozott együttes határozat alapján történhet.”

A bizalmi munkajogi védelme tehát már 65 évvel ezelőtt fennállt a szakmában.

Kilenc hónapig volt érvényben

Ez az első szakmai kollektív szerződésünk a zárórendelkezések szerint 1947. október 13-tól 1948. július 31-ig volt érvényben.

A következő erdőgazdasági kollektív szerződést valóban megkötötték 1948-ban, szeptember 9-én, ugyancsak a FÉKOSz és a MÁLLERD. Az új szerződés hasonló szerkezeti felépítésű, de mégis *jobban áttekinthető*, alcímekkel jobban tagolt szövegű volt és *lényeges módosításokat is tartalmazott* az 1947. évihez viszonyítva. (Pl. a munkások kategorizálásának megszüntetése; a munkaidő leszállítása teljesítménybéres munkavállalók esetében 8, órabéres esetében 8,5 órára; vasárnapi munkáért 100% százalékos pótdíj; szerszámhasználati díj bevezetése a saját szerszámok után stb. (Ez azonban már egy másik történet.

Nyolc órás munkaidő a fakitermelésben

Annyit mindenesetre meg kell említenünk, hogy az új szerződés *nem* a munkavállalók helyzetének javítása jegyében, hanem *a teljesítmény fokozása*, a szigorítások jegyében született. Az események hátterében az állt, hogy 1948. június 12-én végbe ment a két munkáspárt „egyesülése” (vagyis elől a Kommunisták Pártjára a „ki kit győz le” kérdése), létrejött a hegemónisztikus helyzetbe kerülő Magyar Dolgozók Pártja, s az élet minden területén megkezdődött a „bekeményítés”. Fél év múlva megszűnt a MÁLLERD is, humánus vezetőjét, Barlai Ervint (a kollektív szerződés aláíróját) beosztásából és a szakmai közéletből eltávolították, új „vonalasabb” emberek jöttek a helyébe. *A fakitermelők munkaidejét*, ami addig nem is volt behatárolva, *napi 8 órában állapították meg* ugyan, de ugyanakkor a fakitermelés napi normáját a korábbi 2 köbméterről 3 m³-re emelték; ez hatalmas, *33 %-os normafeszítést* jelentett egy napról a másikra.

Erdei vasutasok, faiparosok külön szerződése

Érdemes megemlíteni, hogy *a MÁLLERD külön üzemi kollektív szerződést kötött az erdei vasutak dolgozóira nézve* két vasutas szakszervezettel: az órabéres alkalmazottakat képviselő Magyar Közlekedési Alkalmazottak Szabad Szakszervezetével, a Lillafüredi Áll. Erdei Vasút órabéres alkalmazottaira nézve pedig a Magyar Vasutasok és Hajósok Országos Szabad Szakszervezetével. Ez a szerződés 1947. november 1-én lépett hatályba.

Nem lenne teljes ez a kis történelmi visszaemlékezésünk, ha nem említenénk meg, hogy ebben az időben született meg *a faipar kollektív szerződése* is. (Abban nem vagyunk biztosak, hogy ez volt-e az első ebben a szakmában.) Ezt a munkáltatók nevében a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének Faipari Szakosztálya, a munkavállalók nevében pedig a Magyar Famunkások Országos Szabad Szakszervezete kötötte, mégpedig *az egész magyar faiparra kötelező erővel*. A szerződés az órabérben dolgozók szempontjából 1947. október 27-én, a teljesítménybérben dolgozóakra vonatkozóan pedig 1947. december 24-én (a „Magyar Közlöny”-ben történt kihirdetés időpontjában) vált érvényessé. Ugyancsak *ez a megállapodás vonatkozott* nemcsak a MÁLLERD fűrészüzemeiben dolgozókra, hanem *a motorfűrészszerekre és a talpfafaragókra is*.

*

Az „Erdőgazdaság” című korabeli folyóirat 1949 áprilisi számában (58. oldal) egy, a nevét nem feltüntetett cikkíró ezt a kommentárt fűzte az egész témához:

„Elkészült az erdőgazdálkodás valamennyi dolgozójának munkaviszonyát szabályozó erdőgazdasági kollektív szerződés... Csak meg kell tanulniuk az erdőgazdaság dolgozóinak, hogy *életerős szakszervezeti mozgalom* kiépítésével tevékenyen beleszólhatnak saját problémáik megoldásába.”

Dr. Király Pál

Kanadai magyar erdészsorsok

Ide s tova 57 éve már – egy emberöltőéi idő –, hogy az 1956-os forradalom leverésére hazánkba özönlő szovjet invázió elől Nyugat felé menekülő mintegy 200 ezer hazánkfi között ott volt az akkori *soproni Erdőmérnöki Főiskola népes csoportja* is: hallgatók, oktatók és dolgozók, többen családtagokkal együtt. Voltak, akik egyenesen a várostól délkeletre felállított, de ismeretlen kezek által működésképtelenné tett ágyúik mellől futottak Ausztriába a fenyegető közeleghelyre ért szovjet harcok elől.

Sopron Division Vancouver, U.B.C.

A menekültek egy része később viszszaállingózott Sopronba, másik része

pedig szétszóródott szerte Európában, a világban. Egy nagyobb, kb. 250 fős csoport azonban összetartott, s élve a kanadai kormány által kínált lehetőséggel, *1957. január 24-én* – izgalommal teli utazás után – *megérkezett úticéljához*: a Csendes-óceán partján fekvő nagyvárosba, British Columbia tartomány gazdasági központjába, *Vancouverbe*.

Ott a Brit-kolumbiai Egyetem (*University of British Columbia*, röviden *U.B.C.*) erdészeti fakultásán az illetékes állami és egyetemi szervek kialakítottak az egyetem többi részlegével teljesen egyenrangú új részleget; ez volt a „*Sopron Division of Faculty Forestry The University of British Columbia*”. Szeptember 23-án kezdődtek meg az előadások, 11 hónappal azután, hogy

Sopronban megszakadtak. Ez kemény, jó munka volt.

A következő évben 28, 1970-ben 70, majd 1960-ban 20 magyar fiatal fejezte be tanulmányait. Az utolsó, 23 főt számláló évfolyam *1961. május 10-én* vette át oklevelét. Ezzel a „Sopron Division” teljesítette küldetését és *befejezte működését*.

Az 1957-ben beiratkozottak közül *mindösszesen 141-en szereztek Bachelor of Science in Forestry (BSF) oklevelet* a három és fél év alatt, néhányan lemorzsolódtak (zömmel már az első évben), illetve más szakterületre váltottak át, összesen 56-an.

A történet krónikásai

Ezt az egész régi, nem mindennapi históriát megörökítette Prof.Dr. *Roller* Kálmán okl. erdőmérnök, aki 1956-ban az Erdőmérnöki Főiskola igazgatója volt Sopronban, majd családjával ő is felkerekedett és Vancouverben a *Sopron Division dékánja* lett. Megírta, mégpedig az 1986-ban Kanadában angol nyelven megjelent „*The Sopron Chronicle*” című, két részből álló könyvben, valamint a 2001-ben már Budapesten kiadott „...*Mi is voltunk egyszer az Akadémián*” című magyar nyelvű kötetben.

Ámde mi lett a sorsa az említett, Vancouverben végzett 141 kollégának? Hogyan alakult tovább az életük az oklevél megszerzése után, hogyan alakult a szakmai pályafutásuk?

A kérdésre bizonyos mértékű választ az említett könyvek is tartalmaznak. Különösen a „*The Sopron Chronicle*” második része, amelybe a *Sopron Alumni U.B.C.*, vagyis a végzett öregdiákok szövetsége is bedolgozott. Ennek köszönhetően a kötet végén számos mini-biográfiát tartalmazó életrajz-gyűjtemény található. Ez azonban nem szorítkozik csupán a vancouveriekre, hanem tartalmaz neveket a II. világháború után az egész Földön szétszóródott magyar erdész-emigráció köréből is.

A témával kapcsolatban érdekes kis íráshoz jutottunk a közelmúltban. A szerzője *Tóth G.(usztáv) Géza* aranyfokozatú díszokleveles kollégánk, aki 1937-ben Gödöllőn született erdész családban és még Sopronban iratkozott be erdőmérnök-hallgatónak 1955-ben. Így másodévesként folytathatta tanulmányait Vancouverben és egyike volt annak a húsz fiatalembernek, aki 1960-ban szerezte meg oklevelét. *Ő volt az évfolyam érdekvivője és valétaelnöke is.*

Ezt követően egész szakmai pályafutása Brit-Kolumbia tartományhoz, annak erdészetihez kötődött. S azt a dícséretes gondolatot vette a fejébe, hogy a tartományi erdészeti szolgálat, a *British Columbia Forest Service* (röviden: BCFS) fennállásának centenáriuma (1912 - 2012) alkalmából számbaveszi és papírra veti: kik voltak azok a magyar társai, akik hozzá hasonlóan ennek a szervezetnek a szolgálatába állították szaktudásukat, ehhez kapcsolódik szakmai pályafutásuk.

Ámbar nem könnyű itthonról eligazodnunk a kanadai erdészeti szervezetek és a szakmai címek-rangok-titulusok-beosztások rendszerében, mégis megkíséreljük ennek a huszon-valahány névnek a felidézésével érzékeltetni, hogy mit is végeztek honfitársaink a távoli hatalmas területű ország irtatlanul nagy erdősegeiben.

Kollégáink a BCFS szolgálatában

Előjáróban célszerű azt tudni, hogy *British Columbia tartomány* központja, fővárosa *Victoria*. Ott van az erdészeti ügyeit is intéző *minisztérium*, s annak többek között *erdőrendezési*, valamint *műszaki osztálya*. A minisztériumhoz *öt területi erdőigazgatóság* tartozik (azonkon belül további szervezeti tagolódással): *Cariboo*, *Kamloops*, *Prince Rupert*, *Prince George* és *Vancouver*.

A *victoriai központ valamelyik osztályán dolgoztak a következők*: Andódy Edit, Apt Kamill, Benkő Géza, Csapó Imre, Dibuz Jenő, Grátzer Miklós, Horváth-Czillinger Emil, Jákóy Endre, Juhász Gyula, Kiss János, Klima Imre, Krajczár Ernő, Krétai Ernő, Nagy Géza, Németh József, Németh Lajos, Nyers Ferenc, Porpáczy Lehel, Rónay Sándor, Spándli Imre, Szy Ferenc, Tóth Géza és Viszlai János.

Ugyancsak *Victoriában*, de az *Erdészeti Kutató Intézetben dolgozott*: Héjjas József, Homoky István, Kiss Gyula és Kováts Miklós.

Kiss Gyula a továbbiakban *Prince George*-ban is tevékenykedett, majd a *vernoni kísérleti állomáson* telepedett le.

Munka az erdőigazgatóságoknál

Ami az erdőigazgatóságoknál történt munkavégzést illeti, az *odakerülést külön kellett kérvényezni* és a következőképpen alakult.

Prince George: Für Károly (aki azután *Kamloopsban* fejezte be szolgálatát), Hirczy Béla (ő dolgozott a minisztérium műszaki osztályán is, mivel kultúrtermelési képesítést is szerzett) Krajczár Ernő (aki később *Cariboo*-ban fejezte be műszaki munkásságát) és Szauer János, aki végül a *Cariboo Erdőigazgatóság*-nak a vezérigazgatója is lett.

Kamloops: a már említett Für Károly, továbbá Tóth G. Géza. Utóbbinak zömmel *Kamloopsra* esett a pályafutása, de kis ideig, 1970-73-ban dolgozott a *Prince Rupert Erdőigazgatóság*on is.

Prince Rupert: Hirczy Béla, Krajczár Ernő és Tóth G. Géza.

Vancouver: Kassai Viktor és Pendl Ferenc.

Néhány speciális életpálya

A *British Columbia* tartományban tevékenykedett magyar származású erdőmérnökök között volt néhány speciális életpálya is.

Így például *Juhász (Gyöngy) Erzsébet* kultúrtermelési képesítést is szerzett, s a *Közlekedési és Autópályák Minisztériumában* tevékenykedett. *Csapó Imre* pedig orvosi oklevelet szerzett az *U.B.C.-n*. *Dibuz Jenő* mesterfokozatú oklevelet szerzett a *Washington Állami Egyetemen* fatechnológiából és *Seattleben* dolgozott. *Jákóy Endre* is megszerzte mesterfokozatú oklevelét erdészeti tudományokból az *U.B.C.-n* és előadó tanár lett a *BC Technológiai Intézet Erdészeti Karán*. *Grátzer Miklós* szintén az *USA*-ba ment, ahol előbb ő is mester-, majd *Ph.D.* fokozatot szerzett és elismert professzor lett *New York Állam Syracuse Egyetemén Connecticutban*. *Krétai Ernő* középiskolai tanári oklevelet szerzett az *U.B.C.-n*. *Rónai Sándor* szintén megszerezte mesterfokozatú oklevelét erdészeti tudományokból az *U.B.C.-n* és karrierjét a *Földművelésügyi Minisztériumban* fejezte be.

A *Sopron Division* működésének beszüntetése után annak két oktatója: *Klima Imre* és *Szy Ferenc* is a *British Columbia Forest Service-nél* helyezkedett el, s ott folytatta szakmai pályafutását műszaki, illetve erdőrendezési munkakörben, nyugállományba vonulásáig.

Kanadában is megállták a helyüket

Ez a futólagos kis áttekintés is azt mutatja, hogy annak idején *ifjú honfitársainkat elsősorban erdőrendezési és műszaki munkára alkalmazták* a kanadai szervek.

Törvénytörően alakult így a sorsuk. Amint Tóth G. Géza is megírja: a II. világháború utáni gazdasági fellendülés nagymértékben fokozta a fa és a fater-

Az év fája és madara

A természet- és környezetvédelem fejlődésének, a közgondolkodásban történő terjedésének egyik hasznos és örvendetes megnyilvánulását jelentik az olyan mozgalmak, mint pl. „Az Év Fája” meghirdetése, a „Madarak és Fák Napja” vagy az „Erdők Hete” megrendezése.

2013-ban „Az Év Fája” az Országos Erdészeti Egyesület jelölése alapján *a házi berkenye*. „Az Év Madara” pedig a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület jelölése alapján *a gyurgyalag*. Az európai „Év Fája” versenyre való benevezésre *az egri termálfürdő területén álló platánt* jelölte az Ökotárs Alapítvány.

Ismeri Ön az uszkuruc-fát?

A házi berkenyét általában minden képzett erdész ismeri, és természetesen a kertészek is. A veszélyeztetett fafaj közelebbi megismeréséhez kitűnő segítséget nyújt *dr. Sonnevend Imre* erdőmérnök kollégánk, *„Elfelelt gyümölcsseink: a házi berkenye és a barkócaberkenye”* című, 2012-ben megjelent értékes, érdekes és szép 88 oldalas könyvecskéje. Ebből ragadunk ki néhány tudnivalót a fafajjal kapcsolatban.

Magáról a könyvről bevezetésként ezt írja Ambrus Lajos: „Sonnevend Imre kiváló és hiánypótló munkájából annyi kíváncsisággal tárul fel e nagyszerű gyümölcsfa természeti, kultúrtörténeti, kulináris és poétai szépsége, hogy nincs más megoldás, mint barátaim: ültessünk berkenyét!”

A fát a magyar nyelvben nevezték így is: fojtós berkenye, fojtóska, süvölti-körtvély, berekenyér, uszkuruc-fa.

A „berkenye” szó a Kárpát-medencében a honfoglaláskor jelen volt szláv

mékek iránti keresletet, s nagy igényt támasztott az erdőgazdálkodással szemben. A szakma viszont e miatt nagy szakemberhiánnyal küzdött, mindenekellett erős műszaki képzettségű erdőmérnökökben. A hiányt Kanadába bevándorló, elismert európai egyetemeken végzett erdőmérnökökkel remélték pótolni.

Ezért a kanadai kormánynak kapóra jött az új hazát kereső soproni hallgatók

lakosság nyelvéből kerülhetett a magyarba: brekinja, brokina, brekene stb. A „*Sorbus*” tudományos nemzetségnév viszont a latin „*sorbilis*”, vagyis felszűr-csölhető, hörpölgethető kifejezésből ered, ami az érett termés belsejének kásás, kiszűr-csölgethető állapotára utal.

Értékes a fája, gyümölcse

A berkenye fájával kapcsolatban csupán két momentumot említünk meg. Lippay János az 1660-as években azt írja, hogy ez a fa „habos, nehéz, műasztalosok, puskaművesek és esztergályosok majd’ megbomlanak utána”. A másik: a teljesen érett termés cefréje 24-28, esetleg max. 38 cukorfok tartalmú is lehet és így *kiváló pálinka-alapanyag*. Száz liter kifogástalan fojtós-cefréből 12-17 liter 50 fokos pálinka főzhető (barkócából 10 liter). A palackokban évekig gondosan utóérlelt berkenyepálinka ma az európai pálinkák között *a legdrágábban eladható*, állítja a szerző.

Többet nem is írunk az idei „Év Fájáról”, a házi berkenyéről. A közelebbiről érdeklődői bőven találhatnak róla tudnivalót Sonnevend Imre említett kis könyvében, s annak irodalomjegyzékében.

A repülő ékkő

A gyurgyalag a hazánkban előforduló madarak egyik leggyönyörűbb, *trópusi színekben pompázó* faja, madárvilágunk egyik ékköve (a másik a jégmadár).

Fokozottan védett faj, pénzben kifejezett értéke jelenleg 100.000 forint. Vonuló madár, a telet Afrikában tölti. Hazánkban májusban jelenik meg és szeptember végén szokta elhagyni. Medrek partfalakba vájt üregben fészkel

és tanáraik megjelenése a munkaerőpiacra – és a soproniaknak is a kanadai kormány előnyös ajánlata. Egyik fél sem járt rosszul az alku megkötésével. Fiatlajaink bebizonyították, hogy a magyar erdőmérnök megállja a helyét mindenütt, bárhova is kerül a világon és új, korszerű erdőgazdasági filozófiát vittek a kanadai vadonba. Kanada pedig egyetemi végzettséget és munkát adott a számukra.

100-200 cm mélyen levő költőkamrában, ahol hat-hét tojást költ ki 20-22 nap alatt. A fiókák kb. 30 nap alatt érik el röpképességüket.

Gonosz vandálok rendszerint úgy *pusztítják* ezt a gyönyörű kis állatot, hogy szórakozásból eltömik lakóüregének bejáratát ronggyal vagy palackkal, vagy karóval. Olykor kénlapot gyűjtanak be a járatba. Illegális vadászattal is pusztítják azt, hogy zugpreparátorral kitömetve lakásdíszként alkalmazzák. Máskor *az élőhelyét pusztítják el* gondatlanságból vagy nemtörődomségből: lebányásszák a járatok helyéül szolgáló agyagfalat; máskor feltöltik a fészkelőhelyül szolgáló homok- vagy agyagbányát kommunális hulladékkal, hígtrágyával.

Bár a gyurgyalag étlapján szereplő rovarok között a házi méh csak kis arányban szerepel, méhészmadárnak is hívták és a méhészek pusztították. Állományát ma 20-30 ezer párba becsülik, enyhén csökkenő iránnyal.

Az egri óriás platán

Amint említettük, a termálfürdő parkjában áll a már alacsonyban erős oldalágakat fejlesztett, *40 méter magas, 8,5 méter törzskerületű*, egészséges faóriás. Azt valószínűsítik, hogy az Eszterházy Károly (1725-1799) egri püspök által ültetett platánfák egyike, *vagyis kb. 250 éves*.

Kíváncsian várjuk, hogy mely fák lesznek a verseny társai Európában és melyik kerül ki győztesként ezek közül a közönségszavazatok alapján. Emlékeztetes, hogy a múlt évben az alsómocsoládi öreg hárs lett kontinensünk fáinak királya.

K. P.

A beilleszkedés az új világba hosszú és küzdelmes volt. De idős korokra ma már nemcsak ők – de gyermekeik, unokáik is egy gazdag, szép és szabad ország meglegedett polgárai. Géza G. Tóth nyugalmazott RPF Forestry Consultant kézírata alapján és támogatásával írta, és hozzájárulásával közzéteszi:

Király Pál

AGROMashEXPO, 2013

A HUNGEXPO ZRt. kiállítási programja ebben az évben is a mezőgazdaság és azon belül néhány szakterület („Szőlő és pince”, élelmiszeripar, stb.) gépeinek, berendezéseinek nagy nemzetközi seregszemléjével kezdődött Budapesten, az Albertirsai-úti Vásárközpontban.

A gazdasági recesszió nemigen érezte a hatását a kiállítás megszokott méretén, bár annyit megállapíthattunk, hogy a korábbi alkalmakkal ellentétben a csarnokok közötti szabadtéren most kevés gép volt látható.

Az erdészetet a kiállításon

Az már a valóságban fennálló méretarányokból fakad, hogy az erdészetet a kiállítás anyagán belül *szerenyebb részt* képviselt.

A legjelentősebb szakmai standunk az *Andreas Stihl Kereskedelmi Kft*-é volt. A cég a tőle megszokott imponáló áruválasztékot vonultatta fel szép kiállítási standjára: motorfűrészeket, növényzet-irtókat, nyesőgépeket, kézi szerszámokat, munka- és védőruházati cikkeket, szakmai motívumú ajándéktárgyakat stb. Továbbá természetesen a társaság által forgalmazott, jellegzetes fehér-világoszöld színezésű Viking kertápoló gépeket. A kiállítóhelyen észlelt tolongás is bizonyította, hogy változatlanul nagy a közönségérdeklődés ezek iránt a termékek iránt. A kisgépeket és szerszámokat, tartozékokat bemutató kiállítóhelyek között a Stihl-stand volt a leggazdagabb, legtekintélyesebb.

Motorfűrészgépek és tartozékaik, alkatrészek más kiállító anyagában is megjelentek: Solo, Wolf, Makita, Oregon stb., közöttük a már a múlt évben is látott *akkumulátoros* motorfűrészek.

Állami erdőgazdasági részvénytársaságaink közül a *Nyírerdő ZRt.* bemutatóhelyét tudtuk felfedezni, amelyen a cég akácból készült fatermékeit kínálta a látogatóknak, úgymint: hasított és fűrészelt szőlőkaró, szőlőtámfa, nevelőkaró, kérgezett-hegyezett cölöpfá, fűrészelt oszlop, csiszolt és szijácsmart oszlop, esztergált oszlop, ágyásszegély, négyzetes sarkított négyzet alakú térburkolat, kerti bútorzat stb.

A dendromassa-bioenergetikát a miskolci székhelyű *Szalagro* cég által forgalmazott és bemutatott lengyel

gyártmányú „Teknamotor” típusnevű *faaprítógépek*, valamint háztartási és ipari méretű *aprítéktüzelésű kazánok* képviselték. Csak viszonyítási alapként közöljük például, hogy az „Uni Bio 50 KW” tip., vagyis 50 kW teljesítményű kazán vásári listaára 4.600 euró volt.

A traktorok mezőnye

A rengeteg talajmunkáló erő és munkagép között minden kiállításon a legnagyobb érdeklődés a traktorok iránt nyilvánul meg. Traktor az idei AGROMashEXPO-n is bőséggel volt tanulmányozható.

Az volt a benyomásunk, hogy a traktorok gigantikus méretek irányába történő fejlesztésének az irányzata mintha stagnálásba fordult volna. *A fejlesztők inkább a dizájnra és az ergonómiai-kényelmi-biztonsági szempontokra irányítják figyelmüket.* (Pl. kódolt indítókulcs, halogénvilágítás, rugózott első híd). Erről már írtunk egy évvel korábban is.

Sajnos, kifejezetten az erdei munka céljaira konstruált traktort nem tudunk felfedezni, még a minszki Belarusgyártmányú gépek között sem. Pedig a múlt évben legalább az ezeket nagykereskedelmi forgalomba hozó budapesti kft. kiállított egyet.

Az elsősorban szőlőművelésre tervezett *olasz kistraktorok* (pl. Goldoni) közül némelyeket ajánlottak *erdészeti célokra* is. Gondoljuk, leginkább a „két-éltű” gazdák számára; vagyis azoknak, akik mezőgazdasági földjeik mellett kisebb erdőbirtokkal is rendelkeznek.

A „Mach 4” hernyótalp-futóműves traktor vezetőfülke nélküli változata, védőkerettel szerelve. Vontatmány nélkül a gép önsúlyának 60%-a nehezedik az első futóműre.

Ezek a szemre is csinos kis gépek elég *jó forduló- és mászóképeségűek*, s valóban alkalmasak lehetnek kisebb mennyiségű kitermelt faanyagok utánfutóval az erdőből történő elszállítására. Alacsony súlypontú, összerék-meghajtású, széles és erősen bordázott abroncsú gépek, amelyeknek nincs is vezetőfülkéjük, csak bukókeretük. Súly elosztásuk egyenletes, 50 - 50 vagy legfeljebb 40 - 60 %, (Utóbbi az első tengelyre nehezedően, vagyis, amint mondani szokták: „orrnehéz” gépek?)

Két speciális gép

Traktor-futóművet emlegetve: nagy közönségsikere volt az *Antonio Carraro* traktorgyár „Mach 4” típusjelű traktorának. Ezen ugyanis *mindegyik kerék helyén gumi-hernyótalp található* egy nagy belső meghajtókerékkel, valamint a talaj felőli talprészen két nagyobb és két kisebb futógörgővel. A csuklós törzskormányozású, 87 lóerős traktor első két hernyótalpas futóművét éppen úgy lehet kormányozni, mintha kerekek volnának. Az már csak „hab a tortán”, hogy a gépen a kormányval és műszerfallal egy egységet képező vezetőülés 180 fokban megfordítható és a gép „úgy megy hátrafelé, mintha előre menne”, tolómenetben.

Az idei kiállítás örömteli eseménye volt, hogy az „AGROMash- EXPO,

Az Antonio Carraro olasz gépgyár „Mach 4” tip. kistraktora zárt, klimatizált vezetőfülkével szerelve, szőlőmunkában tolómenetben. A képen jól szemügyre vehető a speciális gumihernyótalpas futómű a meghajtókerékkel és a feszítő-futógörgőkkel.

A Garraro „Tigrecar 3200” tip. szállítójármű egy kistraktor és egy billenőplatós terepjáró teherautó tulajdonságait egyesíti, s családi mező- és erdőgazdaságok többcélú gépe lehet.

(A képek cég-fotók a „Tractor People” c. vállalati lapból.)

AgrárgépShow 2013 Hazai Termékfejlesztési Nagydíj” kitüntető címet-oklevelet az IKR Agrár Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. a „BPT 10 MOZ” típusjelű erdészeti többcélú kihordó gépe nyerte el, amelyet a soproni NyME Erdőmérnöki Kar Erdészeti-műszaki és Környezettechnikai Intézetével közösen fejlesztett ki. A gép két hatalmas tenyérre emlékeztető, hidraulikus mozgatású magas oldalfalai közé vékonyfa, gallyfa is rakható. A gép ezt a rakományt összeszorítva tömöríti, ésállítás közben is összeszorítva tartja, s így gyorsan és biztonságosan szállítja.

Fényképe megtekinthető az „Erdészeti Lapok” februári számának 39. oldalán.

Egyéb érdekességek

Szakmai szempontból nem kifejezetten erdészeti rendeltetésű, de esetünkben is jól felhasználható termékeket is feltehetően fedezni egyes standokon.

Ilyen volt például a TarjánAcél Kft. standja, amelyen nem kevesebb, mint 30 variációban készített, „Salgó” márkanevű vadhálót lehetett megtekinteni, tűzihorganyozású huzalból gépi fonással készítve. A variációkat a huzalmagasság, azon belül a szálak sűrűségének elosztása, a keménység és a horganyozottság különbözőségei, illetve kombinációi jelentik.

Erdészeti szempontból is érdekes volt továbbá a Piricsén tevékenykedő Holland Alma Kft. kínálata: a Svéd Energiafűz Program. A társaság 2006 óta foglalkozik svéd nemesítésű energetikai fűzajták szaporítóanyagának előállításával és forgalmazásával, valamint a svéd természettechnológia hazai körül-

mények közé történő adaptálásával és technológiakutatással.

A program elsősorban vizes élőhelyek gazdaságos hasznosítására, továbbá szennyvíziszap elhelyezésére és technológiai szennyvíz elosztására ajánlott. Az előállított dendromassa fűtőértéke magas, 21000 kJ/kg., de hamutartalma mindössze 0,3-1,5 % és sajtolásra is alkalmas (pellett, brikett).

A társaság aprítéküzemű, automatizált üzemű kazánokat is kínál megvételre. A svéd fűz eredetű tüzelőanyag alkalmazása esetén a földgázüzeművel szembeni megtakarítás lehetőségét 60-75 %-nak tünteti fel a cég ismertetője, elismerve egyúttal azt a hátrányát, hogy jelenleg még nem elterjedten férhető hozzá.

Tájékoztató első kézből

Befejezésül megemlíthetjük, hogy imponáló standdal volt jelen a kiállításon a Vidékfejlesztési Minisztérium is, amelyen szóbeli információkkal és tájékoztató anyagokkal állt az érdeklődők rendelkezésére. Utóbbiak közül kiemeljük a „Gazdálkodói kézikönyv, 2013” című kötetet, valamint a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság statisztikai leporellóját, amely a magyar erdők és erdőgazdálkodás rendelkezésre álló legfrissebb adatait tartalmazza. De elérhetőek voltak itt a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet tudományos folyóiratai: a „Magyar Vidéki Mozaik” és „A falu”. Jelen volt természetesen

a Magyar Mezőgazdaság Kft. is, amelynek kiállítóhelyén „A mi erdőnk” című színes magazinhoz juthatott hozzá a közönség.

K. P.

Sasgyilkolás

A sasok az állatvilág gyönyörű, impozáns élőlényei és a kultúrtájakon ma már meglehetősen ritkák. Nem nagy, de természeti értékekben gazdag hazánk azzal dicsekedhet, hogy például a globálisan veszélyeztetett parlagi sas EU-beli állományának 80 %-a, 140 költőpár nálunk található.

Megdöbentő adatot tett azonban közzé a Fővárosi és Pest Megyei Vadászkamara 2012/2. számú, „Jó vadászatot!” című érdekes hírlevele egy kis tanulmányban, amelyet Herczeg Zoltán és dr. Márosán Miklós, a kamara Természetvédelmi Bizottságának két tagja írt.

A tanulmány szerint 2005 óta 61 parlagi sast és 3 szirti sast pusztítottak el hazánkban mérgezővel, pontosabban eny-

nyi a feltárt esetek száma. Ezen túlmenően több mint 1.000 védett és fokozottan védett madár lett mérgezés áldozata. Csak 2012-ben 17 parlagi sas, 10 réti sas és 2 szirti sas pusztult el szándékos mérgezés következtében.

A nemzetközi szinten is kirívó természetkárosítás visszaszorítása érdekében a múlt évben „A parlagi sas védelme Magyarországon” elnevezéssel egy programot indítottak nyolc szervezet közreműködésével a Magyar Madártani és természetvédelmi Egyesület koordinálásával, s 2,1 millió euró költségvetéssel. Utóbbi 75 %-át az Európai Unió, 8 %-át a Vidékfejlesztési Minisztérium, 17 %-át pedig a projektpartnerek finanszírozzák. (Partnereként már a Nemzeti Nyomozó Iroda is bekapcsolódott.)

(Ref.: K. P.)

A 20. FeHoVa

„Nagyszerű, pompás”, „Beérett a vetés”, „Ez már valódi nemzetközi színvonal” – ilyen és hasonló értékeléseket csíptünk el azokból a „beszélgetésekből, amelyek azok között a látogatók között folytak, akik már túl voltak a 20. Nemzetközi Fegyver-, Horgász- és Vadászati Kiállítás megtekintésén. A FeHoVa-t az idén is Budapesten, a HUNGEXPO ZRt. Albertirsai úti Vásárvárosának csarnokaiban bonyolították le.

Sokoldalú, gazdag rendezvény volt

A tudósító is csak azonosulni tud ezekkel a véleményekkel: valóban *nem csak látványos, de tartalmas, értékeket nyújtó és imponáló méretű rendezvény volt ez a kiállítás.* Miért? Kissé nehéz meghatározni, mert látszólag nem sokban különbözött a legutóbbi néhány alkalomtól. Most is bőséggel volt vadászok és bicska, puskák és pisztolyok, lőszer és lőszerkészítő eszközök, íjak-nyilak, horgászbotok, vadász és horgász ruházati cikkek, távcsövek, óriás akvárium halakkal, vadászati szép- és szakirodalom, ékszer, kerámiák, fagyagványok, emléktárgyak és még ezer-nyit más, a témakörbe illő árucikk.

A kiállítóhelyek közötti útvonalakon lassan tovahullámzó nagyérdemű kielégülhetett: báméskodhatott-csoodálkozhatott, tanulhatott, vásárolhatott, ehett-ihatott, íjjal-puskával célba lőhetett, megbámulhatott sosem látott fajtájú érdekes kutyákat és vadászmadarakat is. Vagyis most is megvolt a kiállításnak az a kellemes vásári hangulata is, ami a tömegérdeklődés szempontjából oly erős vonzerőt jelent. Volt is látogató bőség.

A FeHoVa azonban jóval több volt ennél: vadászok-horgászok-erdészek-természetbarátok *emelkedett szellemiségű ünnepe, nagy találkozója*, amelynek nem csak külsőségeiben adták meg a módját, de *erős szakmai, sőt szakmapolitikai töltete is volt.* Ezek a tényezők jelentették azt a pluszt, amelyek a kiállítást a vásári hangulat fölé emelték.

A fókuszban: Afrika

Az ünnepélyes megnyitó természetesen az első napon volt és az *Országos Magyar Vadászakadémia* Vadászakadémia-egyesületének szép szignáljával vette kezdetét. A megjelenteket *dr. Kun Edit*, a „Nimród Vadászújság” lapigazgatója, a neves vadászfestő üdvözölte. Rámutatott az alkalom nem mindennapi voltára; arra, hogy ez már éppen a *huszadik alkalom* ennek a kiállításnak a történetében, ami *egy kis jubileumnak felel meg.* S mindjárt üdvözölte is *dr. Motor Gyula* író, aki 1992-ben az első FeHoVa-t megrendezte. Elmondta továbbá, hogy *2013-ban a kiállítás központi témája: Afrika*, amely mindig titokzatos tárgya volt a magyar vadászoknak, akik részt is vettek a fekete földrész feltárásában.

Üdvözölte a megjelenteket *Ganczer Gábor*, a HUNGEXPO ZRt. vezérigazgatója is, majd *dr. Semjén Zsolt* miniszterelnök-helyettesnek, az *Országos Magyar Vadászati Védegylet* elnökének megnyitó beszéde következett.

Dr. Semjén Zsolt megnyitója

Az OMVV elnöke áttekintette az elmúlt hónapok legfontosabb szakmai fejleményeit és vázolta a Védegylet további törekvéseit. Ezek közül kiemelkedik a vadászokra nehezedő bürokrácia csökkentésére irányuló törekvés (a fegyvertartási szabályok igen jelentős egyszerűsítése); a hivatásos vadászok továbbképzése és szolgálati szabályzatuk elkészítése; az orvvadászat szabálysértésből büntetett minősítése és büntetésének megfelelő szigorítása; egy stabil, időálló vadászati törvény előkészítése az összes érdekelt bevonásával (erdészek, mezőgazdászok, természetvédők stb.).

Dr. Semjén Zsolt elmondta, hogy *vadász-sajtószolgálatot fognak felállítani* a hiteles és érthető tájékoztatás érdekében. Továbbá: jól halad és várhatóan még ebben az évben elkészül a hatvani Grassalkovich-kastélyban a gróf Széchenyi Zsigmondról elnevezett kárpát-medencei vadászmuzeum. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozta a *regionális és helyi vadászmuzeumok* létesítésének jelentőségét mind a helyi természeti ér-

tékek megismertetése, mind az egészség lokálpatriotizmus fejlesztése szempontjából. Végül bejelentette, hogy a Nemzetközi Vadvédelmi Tanács, a *C.I.C. közgyűlését áprilisban Magyarországon fogja lebonyolítani.* Ez nemcsak hazánk elismerését jelenti ezen a téren, hanem újabb fontos lehetőség is nemzeti értékeink bemutatására.

Dr. Fazekas Sándor beszéde

Beszédet mondott a szakterület államigazgatási vezetője, *dr. Fazekas Sándor* vidékfejlesztési miniszter is. Kimagasló sikerként értékelte, hogy a múlt év decemberében a magyar solymászat felkerült az UNESCO-nak – az ENSZ kulturális és oktatási szakszerveinek – „Az Emberiség Szellemi-Kulturális Öröksége” elnevezésű reprezentatív listájára. (Hungarikumként már ezt megelőzően bekerült Nemzeti Örökségünk Értéktárába is.)

Az UNESCO főigazgatója, *Irina Popova* által aláírt oklevelet *Csonka Takács Eszter* szakbizottsági elnök adta át a megnyitó ünnepség keretében *Turcsányi Zoltánnak*, a Magyar Sólymász Egyesület elnökének.

A vidékfejlesztési miniszter beszédeben többek között köszönetet mondott a vadászoknak és a horgászoknak, halászoknak, hogy a vadhús is, a halhús is az eddigieknél jóval nagyobb szerephez juthat a helyi értékesítésben és így még akár a közétkeztetésben is.

Együttműködési megállapodások

A FeHoVa ünnepélyes megnyitásának része volt *két együttműködési megállapodás aláírása* is.

A múlt évben a vadászok és természetvédők között jött létre – eredményeket máris felmutató – együttműködési megállapodás.

Ennek a jó példának az alapján az idején FeHoVa-n egyrészről az Országos Magyar Vadászati Védegylet (OMVV, *dr. Semjén Zsolt* elnök), másrészről a Magyar Horgászok Országos Szövetsége (MOHOSz, *dr. Szabó Imre* elnök), továbbá az OMVV és a Magyar Vad-

gazdálkodók Egyesülete (Balsay Miklós elnök) között jött létre együttműködési megállapodás.

A kis ünnepség a 2. Magyar Preparátor Bajnokság díjkiosztásával, majd ismét az OMVK Vadászkiállítás együttes szignáljával zárult.

Az állami erdészet kitétt magáért

Szétnézve a FeHoVa-n, jogos szakmai önértékeléssel és elégedettséggel állapíthattuk meg, hogy *állami erdőgazdasági részvénytársaságaink* – miként hosszú évek óta, úgy most is – *kiemelkedő szerepet játszottak a kiállítás szakmai és közönségsikerében*. A művészien kialakított, jól áttekinthető, szebbnél szebb standokon az érdeklődők már pusztán ránézéssel is tájékozódhattak az egyes erdőgazdasági tájak vadászattörténelmi adottságairól, a legjellemzőbb vadfajokról, a kiemelkedő trófeákról, a vadászati lehetőségekről és feltételekről. Egyenruhás kollégáink ugyanezekről természetesen szóban is készséggel adtak felvilágosítást.

Az állami szerveket a *Videkfejlesztési Minisztérium* méretes és gazdag standja képviselte, amelynek személyzete ugyancsak készséggel és bőséges tájékoztató anyagokkal állt az erdészet, vadászat, halászat és természetvédelem ügyei iránt érdeklődők rendelkezésére.

Afrika a FeHoVa-n

Amint már említettük, az idei kiállítás kiemelt témája Afrika volt. Erről tanúskodott a *II. Afrika Expo és Vásár*, továbbá 13 afrikai országból érkezett vadászatszervező iroda és számos egyéni kiállító, illetve árus. A közönség kedvező arón juthatott itt hozzá egzotikus szépségekhez.

Részben ehhez a témához is kapcsolódott az a pompás kiállítás is, amely a *„Vadászúton a világ körül”* címet viselte. Ezen *Németh Attila* vadász világhíres vadászvilágutazó valóban csodálatos vadászemlékeit lehetett megtekinteni: kiváló vadpreparátumokat, trófeákat és nagyszerű fényképeket. (Az anyag könyvbe foglalva is megjelent.)

Hasonló izelítőt kaphatott a látogató *Hidvégi Béla* vadászútjairól is, de elsősorban a keszthelyi Helikon Kastélymúzeum vadászmuzeumban, valamint a

soproni Erdészeti Múzeumban elhelyezett anyagain keresztül. További, nem terjedelmes, de nagy értékeket felvonultató kollekció volt a *„Magyar vadászok Afrikában”* című kiállítás és nem utolsósorban a Safari Club International Közép-magyarországi Egyesülete standjának látóvilága.

A főszereplő a vad volt

A fekete földrésztől most már félig-meddig elszakadva megemlíthetjük, hogy nagy közönségsikert jelentett a 2. Országos Preparátor Bajnokság díjazott anyagának bemutatója is: a vadon élő állatok élethű, szebbnél szebb és ötletesnél ötletesebb kidolgozású bemutatása.

Ez a kiállítás remekül rávilágított arra, hogy a retorikánkban agyonaposztrofált vad élete nem ér feltétlenül véget a vadhús- csomagolóban, a tányérban vagy bográcsban, vagy a vadbőrfeldolgozóban. Hanem a maga szépségében és méltóságában tovább élhet mindennapi környezetünkben, otthonunk, esetleg munkahelyünk díszeként is. S rávilágított arra is, hogy *a preparálás nem csupán mesterség, sőt elsősorban nem az, hanem művészet*.

A vad, mint a művészetek ősi tárgya, egyébként is bőségesen megjelent a FeHoVa anyagában. Például azon a pompás festmény- és fényképkiallításon is, amely az erdőgazdaságok standjait kívülről jókora körben lehatároló paravánon elhelyezték. De számos kiállítóhelyen is, mint festmény, fa-, agancs- és csontfaragvány, intarzia, szobor, porcelánfestmény, kerámia stb. Ezek a műtárgyak is tanúsították a régi igazságot, hogy a vadászat messze több, mint élelmiszerszerzés vagy sport, vagy foglalkozás – hanem szerves része az emberi kultúrának is.

Csatlakozó rendezvények is voltak

A vásárvárosi látóvilágot az eddig említettek túlmenően több csatlakozó rendezvény is gazdagította.

Ilyen volt pl. a Budapest Boat Show Nemzetközi Hajókiállítás (és vízisportok, mint amilyen a Szakszervezetünk által szervezett szakmai sportnapok programjában már két alkalommal is helyet kapott *sárkányhajózás*). Továbbá a Magyar Sólímász Szövetség, valamint

a Magyar Vadászijász Szövetség bemutatói, a II. Afrika Expo és Vásár kulturális programjai, a nagyszabású Winter Dog Show nemzetközi kutyakiállítás, a „Miss FeHoVa” vadászholgyek szépségversenye vadászuha bemutató, OFF Road terepjáró autó kiállítás, a Magyar Elöltöltő-fegyveres Lövészek Szövetsége ismertetői és egyéb programok.

Érdemes volt tehát a jubileumi 20. FeHoVa kiállítást felkeresni. Akinek ez nem sikerült, sajnálhatja, de azért ne nagyon búsuljon – jövőre is lesz FeHoVa!

Király Pál

Hódtelepítés

Szép sikerre vezetett a hazánkban a WWF Magyarország környezetvédő szervezet által 1996-ban indított és 2008-ban lezárult *hód visszatelepítési program* – állapították meg a Vizes Élőhelyek Világnapja alkalmából Debrecenben lebonyolított tudományos konferencián.

Amint több helynevünk is bizonyítja (pl. Hódmezővásárhely, Bibervár) valaha elterjedt volt folyóink mentén ez a nagytermetű rágcsló. Árpád-házi uralkodóink idejében egy külön szervezet: a *királyi hódászok* csapata tartotta kézben a prémje miatt becses állat vadászatát. (Hasonlóan, mint a királyi bölény vadászok a nagy erdősegekben akkor még tenyésző „erdei vadtehén” vadászatát.)

A hód azonban a XIX. századra gyakorlatilag csaknem teljesen – a bölény pedig teljesen – kihalt (talán éppen túlzott vadászata, valamint vizes élőhelyek beszűkülése, a folyószabályozások miatt).

A kb. 13 évig tartó rehabilitációja keretében *234 hódot költöztettek Magyarországra*, zömmel Németországból. A vadfaj populációját hazánkban ma már 900 példányra, Európában több mint egymillióra becsülik.

A hódot azonban sokan nem szeretik, mivel lakhelye, a hódvár építése közben kárt tesz a környékbeli fáknak, ami azonban nem jelentős mennyiség. Továbbá furatokat, lakóüregeket ás az árvízvédelmi töltésekbe, ami veszélyes, de acélhállóval, kerítésekkel megelőzhető.

Skandináviában a hód már vadászható vadfaj. Elképzelhető-e, hogy egyszer majd nálunk is újra feláll „a hódászok rendje”?

Nyugdíjasoknak - nyugdíjasokról

A nyugdíjasokkal kapcsolatosan igencsak változatos kép alakult ki a közelmúltban. Történtek pozitív és negatív tartalmú események. Ezekről adnék kivonatos tájékoztatást az olvasónak.

Az Idősek Világnapján elhangzottakból.

Az MSZOSZ Nyugdíjas Szövetség elnöke, *Simon Dezső* többek között a következőket emelte ki beszédében a nyugdíjasokkal kapcsolatosan

Az Idősek Világnapja az idős emberek iránti tiszteletről és megbecsülésről szól. Ez a tisztelet magában foglalja elfogadásukat, támogatásukat, szeretetüket és annak kifejezését, hogy a társadalomnak is hasznos tagjai, ezért *nagy szükség van rájuk*. Szükség van mindarra a sok élettapasztalatra, arra a higgadt bölcsességre, amivel rendelkeznek.

Részben ennek a felismerése az, hogy 2012. a tevékeny időskor és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve volt.

A kezdeményezés célja, hogy rámutasson, milyen értékesek az idős emberek a társadalom számára. Egyben arra ösztönzi a felelős döntéshozókat, hogy teremtsenek jobb lehetőségeket a tevékeny idősök számára és *erősítsék meg a nemzedékek közötti szolidaritást*.

Az idős emberek társadalmi szerepvállalása kiemelt jelentőségű. A nyugdíjba vonulás nem jelentheti azt, hogy valaki feleslegessé válik. Az idős emberek között támaszt jelenthetnek társaik, gyermekeik, unokáik számára, de ennek társadalmi hasznosságát hajlamosak vagyunk elfelejteni.

Köztudott, hogy az idősek egészségi és családi állapota, anyagi helyzete között jelentős különbségek vannak. Sokan családban, meghitt közösségben élnek, de vannak akik egyedül maradnak és egyedül kell megküzdeniük az időskorral együtt járó kihívásokkal. A nehéz élethelyzetbe került *idős emberekről való gondoskodás, a társadalom, a politika, a családok és közösségek együttes felelőssége*.

A Nyugdíjas Szövetség vezető testületei a többi nyugdíjas szervezettel karöltve folyamatosan figyelemmel kísérték azokat a döntéseket, amelyek a nyugdíjasokat érintették. A nyugdíjrendszerben történt ad-hoc jellegű, váratlan változásokban rejlő veszélyekre levelekben hívták fel a Kormányt, a kormányfő figyelmét és javaslatainkkal igyekeztünk befolyásolni a döntéshozókat. Minden alkalommal kértük, sürgöttük a Kormányt és a nyugdíjas szervezetek közötti konzultáció lehetőségét (különösen az Idősügyi Tanács átalakítása, az abból történő kimaradásunk okán is), kihangsúlyoztuk annak különös előnyeit, jelentőségét. *A válaszok elutasítóak, semmitmondóak voltak*. Vezető testületeink ezt a helyzetet nem tudták elfogadni és a nyomásgyakorlás különböző módzatainak a lehetőségét mérlegelték.

Minden miniszterelnöknek címzett levelünkre érkezett válasz, bár nem a miniszterelnök aláírásával. A válaszlevelekből egyértelművé vált, hogy *a Kormány az elengedhetetlenül szükséges és indokolt egyeztetésektől elzárkózott és elzárkózik!* Az ilyen munkastílus ellen határozottan tiltakozunk

és követeljük, hogy a nyugdíjasokat érintő minden tervezett intézkedést, törvénytervezetet a nyugdíjas érdekképviselőkkel előzetesen egyeztessenek. Ezt az egyeztetési elvárást határozatként közleményben ki is adták.

Levél az IMF Magyarországi Misszió vezetőjének.

Az MSZOSZ Nyugdíjas Szövetségének elnöke és a Nyugdíjasok Országos Képviselőlete (NYOK) elnöke közösen megfogalmazott levelet juttatott el a magyarországi nyugdíjas élethelyzetről az IMF Magyarországi misszió vezetőjének Athanisius *Arventis* úrnak.

A levél tartalmából kiragadva néhány gondolat. „A magyar nyugdíjasok döntő hányadát tömörítő és képviselő szervezeteink növekvő aggodalommal figyelik az országban zajló társadalmi és gazdasági folyamatokat. Tagságunk jelentős része komoly anyagi és egzisztenciális problémákkal küszködik. Közülük sokaknak családi és egészségügyi problémáik is vannak. A szervezeteinkhez eljutó panaszok többsége mégis túlmutat az egyéni gondokon, azok a kettészakadó társadalom, a romló közbiztonság, a növekvő szegénység és főként a növekvő munkanélküliség hatásaival és következményeivel foglalkoznak.

A nyugdíjasok családjaikon keresztül érzékelik a társadalom gondjait. A nyugdíjas társadalmat elsősorban a jogbiztonság megszűnése aggasztja. Az ország hatályos Alaptörvénye semmilyen garanciát nem nyújt a nyugdíjak kifizetésére, gyakorlatilag felszámolja a társadalombiztosítást.

A nyugdíjas társadalom elsősorban nem a saját megélhetése, hanem gyermekei és unokái sorsa, az esélyegyenlőtlenség növekedése, a fiatalok továbbtanulási lehetőségeinek szűkülése miatt aggódik. A nyugdíjas szervezetek nem politikai, hanem társadalmi, civil szervezetek, tagjaink eltérő világnézetűek és pártállásúak. Mind többen komolyan kételkednek abban, hogy a Kormány helyes úton jár-e, sokan magából a politikából is kiábrándultak, de vannak tagjaink, akik elfogadják a Kormány érvelését.

Bízunk abban, hogy a levélben hosszan kifejtett magyarországi helyzet megismerése és a személyes találkozás, véleménycsere után kaphatunk megértő és gondjainkat taglaló felvetéseinkre támogató állásfoglalást az IMF Magyarországra látogató vezetőitől.”

Kommentek a nyugdíjasokkal kapcsolatosan.

Az utóbbi időben sokan foglalkoznak a médiában a nyugdíjasokat és nyugdíjas évek előtt álló helyzetről pro és kontra. Vannak, akik azt vallják, hogy egy társadalom közös kasszájának kiadási oldalán a legmagasabb prioritásként három területnek kell szerepelnie. Ezek az egészségügy, az oktatás és az aktív családok támogatása.

Leszögezik, hogy ma Magyarországon nincs olyan politikai formáció, amely a társadalom aktív rétegének széleskörű támogatását felvállalná. Szintén kiemelik, hogy jelenleg

„A Zöld Kereszt a zöld Magyarországért!”

Budapesten a MTESz (még meglevő) Kossuth Lajos téri székházában bonyolította le a *Magyarországi Zöld Kereszt Egyesület* (MZKE) közgyűlését, együttműködésben a MTESz Környezetügyi Bizottságával (KÜB). A rendezvényt *dr. Tarjáné Tajnafői Anna* ny. min. államtitkár, aranyokl. erdőmérnök, környezetvédelmi szakmérnök vezette, oldalán *dr. S. Nagy László* aranyokl. erdőmérnökkel, a KÜB elnökével. Jelen volt és felszólalt Prof. Dr. Veress Gábor, a MTESz elnöke is.

*

Elsőként *Juhász István* országgyűlési tanácsadó adott tájékoztatást a 2012. június 20-22. között Rio de Janeiro-ban „Rio+20” címmel lebonyolított ENSZ Nemzetközi Környezetvédelmi Konferenciáról.

A rendezvényről már tettünk rövid említést Híradónkban. Az előadás megerősített bennünket korábbi értékelésünkben; az újabb Föld-csúcs nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. A húsz évvel korábban Rióban a fenn tartható fejlődéssel kapcsolatban tett deklarációkban megfogalmazott célok „felpuhultak”. Szilárd politikai elhatá-

rozás a cselekvésre éppen azoknak az államoknak a részéről *hiányzik*, akik a legtöbbet tehetnének és akiknek a legtöbbet is kellene tenniük a bioszféra globális rombolásának a megfékezése érdekében. Vádaskodások, egymásra mutogatás, a felelősség tologatása jellemzi a helyzetet.

*

Újabb problémák is jelentkeztek 1992 óta: például az óriási Kína és India markánsabb megjelenése, úgyis, mint fizetőképessé vált hatalmas fogyasztó és úgyis, mint fejleszteni kívánó nagyhatalom. Ijesztők például azok az erőműtervek, amelyekkel *Kína a Himalája* eddig még viszonylag érintetlen és csodálatos *térségét tönkretelheti*. Most már komolyan kell gondolkodni azon, hogy *milyen szankciókat lehet foganatosítani* azokkal szemben, akik nem tartják be a nemzetközi környezetvédelmi megállapodásokat.

Juhász István azzal az összegezővel zárta tájékoztatóját: *tettünk valamit azért, hogy a világ jobb legyen és sokat tettünk azért, hogy rosszabb legyen.*

Felszólalt a közgyűlésen Prof. Dr. Veress Gábor MTESz-elnök is. aki először is kifejezte elismerését azzal a kitartó és eredményes munkával kapcsolatban, amelyet a MTESz Környezetügyi Bizottsága dr. S. Nagy László vezetése alatt hosszú idő óta és jelenleg is kifejt. A továbbiakban tájékoztatást adott a szövetség helyzetéről, ami súlyos: komoly adósság terheli, s számos külső és belső probléma nyomasztja. A pénzügyi gondokon Szűcsné Pesztolics Ilona, az új gazdasági főigazgató igyekszik úrrá lenni.

Egyelőre nehéz megjósolni a szövetség jövőjét; azt, hogy miként mászik ki a gödörből. A létszám-lemorzsolódás már régebben beindult, most már a szervezeti bomlás jelei is egyre inkább mutatkoznak. Amint már szakszervezeti szaktársaink előtt is ismert lehet, az Országos Erdészeti Egyesület is kilépett a szövetségből. (Pedig 1948-ban a MTESz egyik alapító tagegyesülete volt; ámbár meglehet, hogy nem teljesen önkéntes jószántából.)

*

A továbbiakban a belső szervezeti élet témái képezték a közgyűlés tárgyát:

Magyarországon a szavazatszerző politikai stratégia arra alapul, hogy minél több embert taszítsanak állami függésbe, ezzel próbálják biztosítani a hatalmon maradási.

Más hangok kiállnak amellett, hogy a nyugdíjasoktól semmilyen jogcímen sem szabad elvenni pénzt, hogy ez által csökkenjen a nyugdíjuk. Ők azok, akik több évtizeden keresztül igazán megdolgoztak megérdemelt nyugdíjukért.

Számosan nehezményezik az utóbbi időben kapott nyugdíjemeléseket, nem beszélve a 13. havi nyugdíj estleges folyósításról. Választás előtti politikai indíttatást vélnek a háttérben, mert igazán nagyszámú választópolgárt befolyásolhatnak ezek a döntések.

Idősek Akadémiája.

A NYOK szervezésében két fontos problémakörrel hangzottak el előadások a közelmúltban.

Dr. Majtényi László az Eötvös Károly Intézet elnöke, volt adatvédelmi biztos „*Az emberi jogok védelme Európában és Magyarországon*” c. előadásában többek között kiemelt, hogy *háttérbe szorul az alkotmányosság*. Abban az országban van biztonság, ahol igazán érvényesül az alkotmányosság. Sajnálatos módon ez hazánkban nincs meg, mert alapjaiban az Alaptörvény előkészítését nem előlegezte meg, társadalmi vita. Az Alaptörvény formailag sem felel meg, mert hiányzik a jobb- és baloldal megegyezése.

Dr. Csehák Judit a NYOK konzultatív tanács tagja, volt egészségügyi miniszter, a korábbi Betegjogi, Ellátott jogi és Gyermekjog Közalapítvány elnöke az „*Ellátott jogok és betegjogok Európában és Magyarországon*” c. előadásában elsősorban a betegjogi kérdéseket taglalta.

Kiemelte, hogy szóvá kell tenni a jogos kérelmeket azért, hogy mással és máskor hasonló eset ne fordulhasson elő. Az EU kötelezettsége az egészségügyről szóló tájékoztatás a tagországok felé. Az EU-n belül 8 országban van betegjogi törvény. A jogvédők dolga az egészségügyi szolgáltatás javítása. Sajnálatos, hogy Magyarországon drasztikusan csökken a betegjogi képviselők száma, az orvoslandó ügyek száma viszont, egyre csak növekszik. Figyelemfelkeltésként itt kerül ismertetésre a *betegjogi tevékenység célja*: 1. Tájékoztatás a betegjogról; 2. A jogtudatosság javítása; 3. A betegjogok tiszteletben tartása; 4. Az egészségügyi szolgáltatások fogyasztói kontrollja; 5. Az egészségügyi szolgáltatások minőségi javítása.

Sürgető, hogy mielőbb megfelelő támogatást kapjon a betegjogi képviselői rendszer működtetése.

Mindent egybevetve a nyugdíjasok életkörülményeinek javítása sok kívánni valót hagy maga után. Bízunk abban, hogy a Kormány részéről a gondok mielőbb meghallgatásra találnak.

Berényi Gyula
a nyugdíjas Bizottság elnöke

XVI. Benedek és a szakszervezetek

Február 11-én, a Betegség Világnapján bombaként robbant a hír és villámgyorsan terjedt az egész világon: XVI. Benedek pápa február 28-án este nyolc órakor kezdődő hatállyal lemondott pontifikátusáról, egyházfői tisztségéről.

A médiarobbanás legott három lökéshullámot keltett. Először is megkezdődött a találgatás, hogy milyen további okok húzódnak meg a lemondás nyilvános indoklásául felhozott időskori testi gyengeség háttérében. (A pápa 85 éves.) Azután gyorsan felvetődött a kérdések kérdése: ki következik ezután Szent Péter trónjára? Megindultak a találgatások; még magyar főpap személye is felmerült a lehetőségek listáján. Végül beindult XVI. Benedek pápaságának értékelése; visszatekintés a 2005 húsvétján történt megválasztása óta eltelt nyolc év eredményeire és más mozzanataira.

Az már pápává történt megválasztásakor is nyilvánvaló volt, hogy *Josef Ratzinger* bíboros egészen más személyiség, mint elődje, a megjelenésében is imponáló, dinamikus *Karol Wojtyła*, a public relations eszközeivel bőven élő, különösen a televíziót ügyesen felhasználó menedzser-típusú II. János Pál. Ratzinger bíboros, a vatikáni Hittani Kongregáció prefektusa *teoretikus alkat*, inkább az elmélet embere, a teológus

nia nem mindennapi tudósa volt, mintsem a gyakorlati egyházszervezésé és vezetése. Közel 70 év alatt papírra vett nagyszámú írását a Libreria Bditrice Vaticana, a Szentszék könyvkiadója 16 kötetbe foglalva tervezi megjelentetni.

„Caritas in veritate”

Aligha lehet célunk, hogy kis szakszervezeti Híradónkban egyháztörténeti mélységű fejtegetésekbe fogjunk XVI. Benedek pápával kapcsolatban. Úgy véljük azonban, hogy *egy művét* feltétlenül indokolt emlékezetbe idéznünk egyházfői pályafutása végén, mivel közvetlenül is kapcsolatban áll a természeti környezettel, tehát az erdővel is, valamint a munka világával és ezen belül közvetlenül nevesítetten is a szakszervezeti mozgalommal.

Ez a „*Caritas in veritate*” – *Szeretet az igazságban* című, 2009-ben kibocsátott pápai körlevele, enciklikája. (A latin nyelven írt pápai pásztorleveleket általában első kezdőszavaikról szokták megcímélni. A most említett enciklika Benedek pápa negyedik körlevele volt és magyar nyelven is megjelent még a kiadás évében a Szent István Társulat gondozásában, 107 oldal terjedelemben.)

Ez a kiváló mű jól érzékelteti XVI. Benedek pápai nagyságát. Meg is lepte mind a híveket, mind a világpolitika formálóját. Utóbbiak közül nem egy személyiség közvetlenül is megkapta, mint pl. Barack Obama, az USA elnöke. *A pápa az okmányban megcsillantotta világméretű látókörét*, mert hat fejezetében *globális méretekben tekintette át az emberiség legégetőbb problémáit*, diagnózist állított fel a társadalom betegségeiről és terápiát is javasolt a bajok orvoslására.

Kétségtelen, hogy az enciklika némely részei kissé utópisztikusnak tűnnek, vízió-szerűek. A napi tapasztalat szerint azonban *a vizionálás* napjainkban elfogadott, mi több, kívánatos politikusi képességnek tűnik, s nem csak Rómában transzcendentális ügyekben.

Ez a közmédiában szakértő politológusok által ki is mondatott. Eddig ugyanúgy tudtuk, hogy a vízió a tudományos prognosztika által előrevetített jövőképek még úgy, ahogy elfogadható racionalitásának határán is túl fekvő fogalmi tartományba tartozik. De hát nekünk is haladnunk kell(ene) a korrall ... Most azonban lássuk az enciklika bennünket közelebről érintő témáit.

A természet az enciklikában

Öszentsége *a természetet* – hivatali tisztségének megfelelően – *mint a Teremtés művét* tekinti, amely még az ember megteremtése előtt létezett, s amelynek így *önmagában is megvan a maga értelme* és hivatása. „... a természet nem csupán olyan alapanyag, amelyről saját tetszésünk szerint rendelkezhetünk, hanem a Teremtő csodálatos alkotása, amely magában hordja a maga sajátos grammatikáját, megadva önnön értelmét és ismerveit a nem pusztán gyakorlatias és önkényes felhasználás számára.” (67.p.)

A természetet tehát önmagában is csodálni lehet és tisztelni kell, mint a Teremtő önkifejezésének egyik megnyilvánulását. (Saját közbevetésünk: ökoetikai kódexeink erről a szempontról gyakran megfélemlenek – vagy mellőzik – és az ember önmaga iránti önzését vetítik rá az ember és a természet közötti kapcsolatra: ne vágjuk magunk alatt a fát – nem azért, mert ezzel a fát károsítjuk, hanem mert akkor leesünk.)

beszámoló a 2012. évi munkáról, az ideai munkaterv, az MZKE külkapcsolatainak alakulása stb.

Ezeket hallgatva, a tudósítóban az a benyomás alakult ki, hogy az anyagiak elégtelensége már ebben a szervezetben is a munka kerékkötőjévé válhat. Továbbá jó lenne több új, friss, fiatal arcot látni a tagság soraiban, közöttük erdészeket is, bár tudjuk, hogy a korszellem nem kedvez az önkéntes társadalmi munka

vállalásának. Az erdészet, benne Szakszervezetünk is már nem egy értékes segítséget köszönhet a Zöld Keresztnek, profitált az együttműködésből.

Az MZKE azon kevés környezetvédő társadalmi szervezet közé tartozik, amelynek a szakmához való viszonyulását nem a rendszeres konfrontáció, nem a tájékozatlanságból vagy elégedetlenségből fakadó igazságtalan kritizálás

jellemzi. Érdemes az ilyen partnereket megbecsülni és kölcsönösen támogatni.

Alátámasztja ezt a véleményünket az a tény is, hogy a Környezet- és Természetvédő Civil Szervezetek 23. Országos Találkozóján (Gödöllő, március 21-24.) az MZKE küldöttként és teljes jogú képviselőjeként több erdészeti szakember is részt vesz.

K. P.

A természet azonban az enciklika felfogásában nem érinthetetlen tabu! Isten azt az embernek adta ajándékba, s amelyet „az embernek felelősséggel szabad használnia, figyelemmel lévén magára a teremtés belső kiegyensúlyozottságára, hogy kielégítse jogos anyagi és szellemi igényét, szükségleteit.” (66.p.)

A természet az egész emberiségé

A továbbiakban a pápa azt hangsúlyozza, hogy a természetet, mint ajándékot az emberiség egész családjára kapta, s nem egyes nemzetek vagy embercsoportok. Ezért a még meglevő (pl. energia-) források világméretű igazságos újrafelosztása is szükséges. S nem szabad megengedni, hogy ennek során az erősebb logikája jusson érvényre. (69.p.) Szép idea – nehéz ügy.

Mindazonáltal Benedek pápa eszmefuttatása a Teremtés művének megvédésével és az ezzel kapcsolatos felelősséggel kapcsolatban is visszatér magához az emberhez. Ez érthető, hiszen az alcíme szerint az egész enciklika az ember teljes értékű fejlődéséről szól. Az előbbieket ismeretében ez talán ellentmondásnak tűnik. Egrészt azonban az embert kell védelmezni saját önpusztítása ellenében. Másrészt viszont a szegénység és az elmaradottság elleni küzdelem, valamennyi emberi közösség gazdasági és kulturális felfejlődése egyúttal védelmezi a természetet is. Ugyanis a természetpusztítás egyik fő tényezője a szegénység és az elmaradottság. (71.p.) Saját közbevetésünk: ezt ékesen bizonyítják az ENSZ által szervezett, egymást követő un. Föld-csúcsok is, pl. a legutóbbi Rio+20 nemzetközi környezetvédelmi konferencia is.

Benedek pápa az Isten és a következő generációk iránti felelősségérzet mellett hangsúlyozza a szemléletváltás és az abból fakadó életmódváltás szükségességét is. Végső terápiaként pedig a társadalom általános erkölcsi magatartásának megszilárdítását jelöli meg. „... A természet könyve egy és oszthatatlan, mind a természet vonatkozásában, mind ... a teljes értékű emberi fejlődés tekintetében. ... Egyes kötelességeket elvárni, másokat pedig elfojtani nem lehet,” (72.p.)

Kétezer éves gyökerek

Amint említettük, XVI. Benedek pápa „Caritas in veritate” című enciklikája foglalkozik a munka világával is, mégpedig bőséggel, s ezen belül még a bennünket közvetlenül érintő szakszervezeti mozgalommal is.

Tulajdonképpen nem újdonság ez, mert a téma: a szociális probléma (vagyis, szegénység és gazdagság, a munka, munkás és az ő bére stb.) végig húzódik a római katolikus egyház kétezer éves történetén. Hiszen már a vallásalapító Názáreti Jézus működésében hangsúlyos szerepet kapott. Szembetűnő például az az ellenszenv, amelyet Jézus a vagyonnal és gazdagsággal szemben kinyilvánított. (Példabeszéd a gazdag emberről és a szegény Lázárról. „Könynyebb a tevének átjutni a tű fokán, mint a gazdagnak bejutni a mennyek országába!” stb.) Nem kizárt, hogy még láb alóli eltételében, meggyilkoltatásában is szerepet játszott, hogy keményen beleavatkozott bizonyos befolyásos társadalmi körök korrump üzleti ügyeibe, amikor – a mindig békességet hirdető Isten Fiához képest meglepően indulatos módon – saját kezűleg forgatta fel az óriási salomoni templomban a pénzváltók asztalait és kötéllal kergette ki a kufárokat a megszentelt helyről.

Újkori enciklikák sorozata

De ugorjunk egy nagyot az időben! Ebben a hosszú történetben a legújabb korban mérőldkönek számít XIII. Leó pápa 1891. május 15-i keltezésű „Rerum novarum” szavakkal kezdődő enciklikája. Ebben a nagy pápa felemelte a Vatikán már egyre halkuló, de még mindig tekintélyes szavát a dolgozó kisemberek védelmében a klasszikus liberálkapitalizmusnak azokkal a rémségeivel szemben, amelyeket pl. Ch. Dickens, vagy M. Gorkij Nobel-díjas író oly drámai erővel jelenített meg a szépirodalom eszközeivel az utókor számára.

Ezután egymást követték a kimagasló pápákban gazdag XX. században a „Rerum novarum”-hoz kapcsolódó, azt fokról fokra tovább fejlesztő, aktualizáló főpásztori körlevelek. Csak a legemlékezetesebbeket említjük meg.

A negyvenedik évforduló alkalmából adta ki 1931-ben XI. Pius

„Quadragesimo anno” c. enciklikáját. Tíz évvel később a II. világháború miatt XII. Pius rádióüzenetben fordult a világhoz ebben az ügyben. Utóda, XXIII. János a „Mater et Magistra” c. körlevelében újította fel a témát, amely beépült az általa összehívott II. Vatikáni Zsinat anyagába is. („Gaudium et spes” c. lelkipásztori konstitúció.)

Ezt követően, miként a zsinat nem egy más témájával kapcsolatban, úgy ebben is bizonyos iránykülönbség mutatkozott az utódok körében. VI. Pál a 80. évforduló alkalmából apostoli levelet bocsátott ki 1971-ben „Octogesima adveniens” címmel. Az öt igen nagyra becsülő XVI. Benedek azonban ebből a szempontból inkább az 1967-ben közreadott „Populorum progressio” enciklikájához nyúlt vissza, azt értékelte fontosabbnak.

II. János Pál pápának jutott a szerencsés lehetőség, hogy a „Rerum novarum” kibocsátásának 100. évfordulója alkalmából adhatott ki saját körlevelet. Ezt meg is tette „Centesimus annus” címmel – 1991-ben, a szocialista blokk összeomlásának recsegésétől ropogásától-porfelhőjétől körülvéve. Az a szocialista rendszer omlott össze és így már azt elemezhetette, bírálhatta írásművében, amely a „Rerum novarum” idejében még csak bontogatta szárnyait, még csak talmi ígéret volt kisemberek milliói számára.

Éppúgy, mint a globalizmus – de már II. János Pál említett enciklikája idején XVI. Benedeknek

A globalizmus enciklikája

Amint XIII. Leó pápának a kapitalizmusról, úgy XVI. Benedek pápának már a globalizálódó világról álltak rendelkezésre adat- és élményanyagok nagyívű körlevelének megírásához. Most, pápaságának lezárultával a téma iránt érdeklődőknek azt ajánlhatjuk, hogy a „Caritas...” enciklikáját ebbe a sorozatba illesztve vizsgálják; érdekes összehasonlító olvasmány és az lesz évtizedek múlva is.

Amint említettük, XVI. Benedek érdekes módon leginkább VI. Pál „Populorum progressio” enciklikájához kapcsolta saját művét, mintegy annak folytatásaként. Talán azért van ez, mert Pál pápa írása kínálhatta számára a legjobb lehetőséget annak a minőségi

változásnak az érzékeltetéséhez, ami az 1960-as, 70-es évekhez képest bekövetkezett a világban.

Hadd ne bocsátkozunk ennek a nagy változásnak a részletébe, lépégekben a globalizmus leírásába. Ehelyett – a rövideg kedvéért – inkább csak idézzük az enciklikának a munka világát érintő részeiből.

*

„... a piac az államok közötti versengés új formáira serkent, vagyis arra, hogy az adott állam vonzóvá váljon a külföldi vállalatok termelő központjai számára különféle eszközök, köztük kedvező pénzügyi feltételek és a munka világának deregulálása révén. Ezek a folyamatok a szociális biztonság hálózatának csökkenését hozták magukkal, cserébe a globális piacon elérhető versenyelőnyökért; ez súlyos veszélyt jelent a munkások jogaira, az ember alapvető jogaira nézve, valamint a szociális állam hagyományos formáihoz kapcsolódó szolidaritás tekintetében. A szociális biztonsági rendszerek mind a felemelkedő, mind a korábban is fejlett országokban elveszíthetik képességüket feladatuk ellátására, nem is beszélve a szegény országokról. Ezekben a költészet és egyensúlyára törekvő politika a szociális kiadások megnyirbálásával – amire gyakran a nemzetközi pénzügyi intézetek is ösztönöznek – védtelenül hagyja a polgárokat a régi és az új veszedelmekkel szemben; védtelenségük csak növekszik a munkásszervezetek hatékony védelmének hiányában. A társadalmi és gazdasági változások együttese pedig oda hat, hogy a szakszervezetek egyre nagyobb nehézségeket tapasztalnak ama feladatuk ellátásában, hogy képviseljék a munkavállalók érdekeit – már csak ama tény miatt is, hogy az államok a gazdasági hasznosságra való tekintettel gyakran korlátozzák a szakszervezetek szabadságát vagy működési lehetőségeiket. Így a szolidaritás hagyományos hálózatai egyre növekvő nehézségekkel találják szemben magukat.

Ezért nagy becsben áll, ma még inkább, mint a múltban, az Egyház társadalmi tanításának felhívása – kezdve a *Rerum novarum* enciklikától – arra, hogy hozzanak létre munkavállalói szervezeteket a dolgozók védelmére: ez kész és hosszú távú válasz arra a sürgetésre, hogy új lokális és nemzetközi szintű együttműködési formák jöjjenek létre.

*

A munkából való kikerülés, az állami vagy magánsegélytől való tartós függés fenyegeti a személy szabadságát és kreativitását, valamint családi és társadalmi kapcsolatait, továbbá nagy lelki és spirituális szenvedésekkel jár együtt. Szeretnék emlékeztetni mindenkit, de különösen azokat a kormányzati tényezőket, akik a világgazdasági és társadalmi rendjének új arculatát törekszenek megrajzolni, hogy a legfontosabb tőke, amelyet elsősorban kell védeni és értékelni, maga az ember, a személy a maga teljességében: „Az ember az egész gazdasági és társadalmi élet forrása, középpontja és végcélja.” /*Gaudium et spes*. 63./ (31-32.p.)

*

Befejezésül az enciklika 64. pontját idézzük, amelyet XVI. Benedek pápa teljes egészében a szakszervezetek témájának szentelt. Bárcsak nem csupán szaktársaink olvasnák, hanem más illetékesek is. (Amint a régi rómaiak mondták: „Videant consules!”)

„A munka témájáról töprengve helyénvaló, ha utalok arra a sürgető szükségletre is, hogy a munkavállalók szakszervezetei, amelyeket az Egyház állandóan követel és támogat, legyenek nyitottak azok előtt az új kilátások előtt, amelyek ma a munka világában felmerülnek. Az ágazati szakszervezeteknek saját korlátaik leküzdése során az a feladatuk, hogy foglalkozzanak társadalmunk új keletű problémáival...

Az a globális keret, amelyben ma a munkatevékenységet folytatják, azt is megköveteli, hogy a nemzeti szakszer-

vezeti szövetségek, amelyek korábban tevékenységüket saját tagjaik érdekeinek védelmére korlátozták, azok felé is fordítsák pillantásokat, akik nem a tagjaik...

Mindig érvényes marad az egyház hagyományos tanítása, amely szerep- és feladatmegosztást javasol a szakszervezetek és a politika között. Ez a megkülönböztetés lehetőséget ad a szakszervezeti mozgalmaknak hogy a civil társadalom minden területén megtalálják azt, ami tevékenységüknek a leginkább megfelel, a munka világának szükség-szerű védelmezését és támogatását, mindenekelőtt azoknak a képzetlen és képviselttel nem rendelkező munkavállalóknak viselve gondját, akiknek sanyarú helyzete gyakran kerüli el a társadalom figyelmét. (88.p.)

Király Pál

Új könyvek

Megjelent dr. Oroszi Sándor DSc szerkesztésében az „Erdészettörténeti Közlemények” LXXXV. és LXXXVI. számjelű kötete. Előbbi a „Mit jelent Erdély a magyar erdészeknek?” címet viseli. Utóbbi cím nélküli és hét különböző tárgyú tanulmányt tartalmaz.

Pápai Gábor szerkesztésében megjelent a „Gyökerek és lombok” című könyvsorozat 8. kötete. Tíz életrajzi jellegű visszaemlékezést tartalmaz.

A zalaegerszegi Millecentenáriumi Közalapítvány jelentette meg Szakács László „A zalaegerszegi erdők és az erdőgazdálkodás története a kezdetektől 2010-ig” című kötetet, az „Erdészettörténeti Közlemények” LXXXVII. számjelű darabjaként.

A Nimród Vadászújság jelentette meg dr. Tóth Sándor „Iringó” című legújabb, önéletrajzi jellegű könyvét.

További lapszámainkban igyekszünk valamennyi említett művet részletesebben ismertetni.

k.p.

forestpress
erdészet – faipar – vadászat természetvédelem

Hajdúsági história

Egy pompás és impozáns kötet mutattak be még az elmúlt év vége felé az OEE Erdészettörténeti Szakosztálya ülésén Budapesten a Vajdahunyadvárban. *Szerzője és kiadója Puskás Pál* okl. erdésztechnikus, aki valaha erdőmérnöknek készült, ám a Nagy Játékos: a Sors csavarintott néhányat életútján (Szeged, Arló, Szilvásvárad, Debrecen), s ma, 74 évesen egy jól prosperáló erdészeti családi vállalkozás társtulajdonosa és üv. igazgatója.

Megbecsülendő körülmény ez önmagában is, mert ma még éppen nem jellemző, hogy a termelésben, a tő melletti erdész munkában küszködő erdésztechnikus kollégáink történészkedésre és könyvírásra adják a fejüket – mégpedig teljes sikerrel, amint azt következő kis figyelemfelhívó jellegű könyvismertetőnkkel igyekszünk érzékeltetni.

Az író és kiadó: Puskás Pál

Masszív, 616 oldal (!) terjedelmű, szép művének teljes, pontos címe: *A Debreceni Erdészet és a hajdúsági állami erdőgazdálkodás története*.

Alcíme korrekt módon jelzi, hogy a szerző *három* kollégájának értékes tanulmányait is beépítette könyvének a Debreceni Erdészet történetét ismertető részébe (*Földi Lajos* – erdőművelés; *Vass Tamás* – erdőhasználat; fahasználat; *Erdős Lajos* – közjóléti tevékenység).

Amint a cím legott elárulja, *a könyv egy erdészeti termelő egység és földrajzi környezete erdészettörténetét tartalmazza*.

Ez a tágabb környezet érdekes, változatos természetföldrajzi viszonyokat jelent. Benne van a Nagyerdő (hazánk első természetvédelmi oltalom alá helyezett erdeje), a híres erdőpuszták, az 1,2%-os erdőszültségu Hajdúság és a 29%-os Nyírség déli találkozási pontja, folyócskák és belvizek, nádas-füzes lápok, legelők és gyümölcsösök. Az erdőben is sok-sok kulturális-történelmi-régészeti emlék. Egy ilyen érdekes területnek csak érdekes története lehet.

Az erdészettörténetet is emberek írták

A könyv 16 főfejezetbe foglalva tekint át az említett területen folytatott erdőgazdálkodást. Mégpedig az egyes erdészeti szervezeti egységekre koncentrálva (Debreceni, Nagycserei, Bánki, Berettyóújfalui, Műszaki Erdészet, Asztalosüzem stb.).

A kötet igazi érdekességét, sajátos jellegét és hangulatát az adja, hogy nem a hasonló műveknél megszokott módon eseményeket ír le valamiféle időrend szerint összefűzve és itt-ott neveket kapcsolva a folyamatokhoz. Hanem fordítva: *emberi sorsok százain keresztül idézi fel a gazdálkodás eseményeit. Vagyis Puskás Pálnál az első az ember, a történet a második* (de persze nem másodlagos).

Nem egyszer írtuk már le lapunkban – s valószínűleg le fogjuk még írni máskor is –, hogy a legérdekesebb olvasmány az emberi sors. S ebben a könyvben ebből van rengeteg. *Sok-sok név bukkan fel* a távolabbi és a közelebbi múltból: vállalatvezetőktől gépkocsi-vezetőkhöz, főkönyvelőktől bérelszámolókon át favágókig és üzemi kovácsig mindenféle rendű-rangú-beosztású dolgozó. Óriási munka lehetett ennek összegyűjtése. Közülük sokak életét maga a szerző meséli el, míg mások maguk idézik fel emlékeiket.

Nem „csőlátó”, nem termeléscentrikus

Az erdészettörténet néhány részének leírása azonban nem így, a szereplőkre dekoncentráltan történt, hanem tematikailag koncentráltan egy-egy fejezetbe. Ez nem csak indokolt volt pl. a Műszaki Erdészet esetében, hanem öröndetes is pl. a Debrecen-környéki parkerdőgazdálkodás dolgában. Utóbbi fontos előzményekkel is rendelkezik, valamint országos hírnévre és elismertségre tett szert és az itt szerzett tapasztalatok szakmai közérdeklődésre tarthatnak számot (sőt még azon túl is).

Ugyancsak igen öröndetes, hogy Puskás Pál kiterjesztette figyelmét az ERTI Püspökladányi Kísérleti Állomására, annak történetére is, továbbá a térségben folytatott erdőrendezési és

erdőfelügyeleti munkára, annak szervezetére és személyzetére. S ugyanígy az is, ami a hasonló művekben ritkábban szokott előfordulni, vagy sehogyan sem: külön fejezetet szentelt a munkaterületén tevékenykedő szakmai és más társadalmi szervezeteknek (OEE, Erdészklub, Erdész Sportegyesület, DEPE stb.) és szakmai-társadalmi rendezvények ismertetésének (vadászat, fakitermelők versenyei, országos erdészversenyek stb.). *Különösen fontosnak* tartjuk ezek közül az „Erdészeti szakképzés Debrecenben” című fejezetet, hézagpótló információk megőrkítésével.

A műnek a szerző által deklarált visszamenőleges időhorizontja általánosságban 1919. Azonban számos ponton visszanyúl a XIX. századra, sőt a városi erdőkezelés vonatkozásában még jóval korábbra, a XV. századig is. A belső borítóoldalakat is egy 1886-ban készült szép színes üzemi térkép ábrája díszíti.

Rengeteg a név és a kép

A műnek azt a nagy erényét, amit nevekben való gazdagsága jelent, fokozza a benne elhelyezett *rengeteg, több mint 500 darab* ábra. A fényképek többsége embereket ábrázol különböző élethelyzetekben: munka és kikapcsolódás közben, rendezvényeken, ünnepeken stb. Így válik élővé sok-sok név az utókor számára is.

Figyelmet érdemel az emberek öltözéke is (korabeli munka- és egyenruhák), valamint a környezet, a háttér: szintén korabeli, ma már talán nem is létező vagy idegen kézre került erdőgazdasági épületek, munkagépek, járművek, szolgálati és vadászfegyverek, szerszámok, továbbá tájképek, erdőállományok, új telepítések és fásítások, parkerdei létesítmények, arborétumrészletek, a történelem színpadának és kelléktárának sok más részlete.

Mi volt a szerző indítéka?

Ennek a könyvnek az egyedi vonásai közé tartozik az is, hogy a szerző magánkiadása! Puskás Pál annak a Nagyerdő Erdészeti Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-nek az alapító üv. igazgatója, amely a könyvet megjelentette.

Mi inspirálhatta kollégánkat arra, hogy mélyen a zsebébe nyúljon és a testes, igényes kivitelű kötet 700 példányban történt megjelentetésének borsos költségét szponzorok nélkül, saját maga állja? Talán nem talált támogatókat, de nem akarta veszni hagyni a kéziratba fektetett rengeteg munkát sem?

Úgy véljük, hogy a legerősebb indítéka az egykori munkahelye munkaterülete és munkatársai iránti megbecsülés és rokonszenv volt. De van még egy sejtésünk (talán helytálló, talán nem): egy „csak azért is”, dac a Sorssal szemben. Ugyanis több más munkatársával együtt ő is bízott talán abban, hogy az 1969/70-ben összevonás révén létrehozott Felsőtisza E-fag-gal szemben lesz még egyszer egy debreceni székhelyű önálló Hajdúsági Áll. Erdőgazdaság! (Ezzel kapcsolatban lásd Sipos Géza írását a 293. oldalon.) Ebből a titkos reményből a szakmai pályafutása alatt nem lett semmi – de a kötet itt van, mint egy megmaradó kései visszfénye egy régi lángnak.

Nemcsak jó könyv, de szép is

Már tettünk rá elejtett utalást, hogy a kötet nemcsak érdekes és értékes, de szép is. A finom fényes műnyomópapír, a kellemes tipográfia, a szép színek, a masszív kötés szép borítóképei, a jó áttekinthetőség a debreceni Fábíán Nyomdaipari Bt. jó munkáját dicséri.

Puskás Pál azonban arról is gondoskodott, hogy a szöveget is díszítsék a legszebb szócokrok: *versek*. Kis ismertetőnk befejezéséért ezek közül idézzük *W. Szüts Adél* 1940-ben publikált „*Debreceni Nagyerdő*” című költeményének két részletét, mert ezek akár Puskás Pál ars poetica-ját is kifejezhetnék.

Én a Nagyerdőnek
szerelmese vagyok.
Szeretem, ha „borús,
ha napfényben ragyog,
ha százados fáit
nehéz vihar dúlja...
Szeretem ha csöndes,
szeretem ha zajos;
vidám kacagástól
gyermek-daltól hangos!
A jóságos Isten
találtam meg benne:
Szeretem, ahogy még
senkiszem szerette!

K. P.

Rónavíz...

Missuray-Krug Lajosról, Sopron és az Alma Mater költőjéről, a „Tüzek a végeken”, a „Vérszerződés” és még további csaknem tucatnyi kiváló írásmű rejtélyes véget ért szerzőjéről már nem egyszer irtunk Híradónkban, *Sarkady Sándor* úrnak, a Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Könyvtára főigazgatójának köszönhetően.

A múlt évben két soproni erdőmérnök-hallgató: *Győri István* (alias Dörmi Kis Mackó), valamint *Kiss Csaba* (alias Hiéna) azt vette a fejébe, hogy feleleveníti és a mai emberek kezébe adja MKL első ízben 1942-ben megjelent „*Rónavíz ...*” című *verseskötetét*.

Az elhatározást tett követte és a Faipari Mérnöki Kar támogatásának köszönhetően a Scarbantia-könyvek sorozatában Thigy László kiadásában megszületett a kis kötet, amely a tartozékokkal (Élőszó stb.) 62 oldalon 42 verset tartalmaz.

*

Esztétikai művet nehéz jellemezni, mert a szépség a legszubjektivebb jelzők egyike. Amiről az egyik ember elragadtatással nyilatkozik, azon egy másik esetleg csak fintorog. Nem egy, napjainkban örökbecsűnek mondott zenemű az első bemutatója alkalmával csúnyán megbukott – ma pedig elképzelhetetlen lenne a zenekultúra nélküle.

Ezek előrebocsátásával mi bevalljuk: nekünk tetszenek *Missuray-Krug* kis versei. Nehéz megmondani, hogy miért. Talán azért, mert a természet szinte minden második versben megjelenik valamiféleképpen. A szél; A víz; A kő; Erdei ibolyák; Ciklámenvirág; Szivárvány stb.). Ám ezek nem örök mozdulatlanok dermedt csendletképek, hanem statikusságukban is mozgalmassak. („A lép fölött szivárvány íve / Bont virágot ... Ha nézed, ott vándorol a mennyekbe a lélek”.)

S *Missuray*-nál valamiféleképpen színesebb a virág, kékebb az ég, zöldebb a rét, s hallani lehet a hópihe puha, hangtalan hullását. Gondolatai érdekes hasonlatokban jelennek meg, s váratlanul nem egyszer csak az utolsó sorban vesznek meredek fordulatot. El kell olvasni!

K. P.

Ging-ko

Apró zöld kis levél-legyezők
Köszöntenek, asszonykám, téged,
S suttognak kedves, régi meséket.
Itt láttalak meg évekkal ezelőtt
Az erzsébetkerti ging-ko fák előtt,
S azóta szeretem őket,
Ez üdezőld kis japán legyezőket.

(MKL)

Hírek

Az Új Nemzeti Agrárkamara felállítására – a 2012. évi CXXVI. törvény alapján – a tervezett ütemben halad, mondotta a FeHoVa kiállítás alkalmával tartott tájékoztatóján *Györffy Balázs*, aki átmeneti elnökként irányítja a Magyar Agrárkamara az átalakítás befejezéséig. A tagsági viszony öntevékeny regisztrálása, annak ellenőrzése és a megyei küldöttek megválasztása megtörtént. Márciusban felállnak a megyei szervezetek. *Az országos vezetőség megválasztása pedig március 28-án történik az Országházban*, öt évre szólóan. Arra törekednek: „ne a kamarának legyenek tagjai, hanem a tagoknak legyen egy jó kamarájuk” – mondotta *Györffy Balázs*.

*

Csak dohogtak Dohában a katarai nemzetközi klíma-csúcs tárgyalói. Abban állapodtak meg, hogy megállapodást fognak előkészíteni 2015-re, amely 2020-tól lesz hatályos. (Nem kapkodják el a környezetvédelem ügyét még egy ilyen fontos és sürgős témában sem.) A 2012-ben lejárt *kiotói jegyzőkönyv* legtöbb előírását meghosszabbították szintén 2020-ig azzal, hogy az aláírók addig az 1990-es szintjükhöz képest 18%-kal csökkentik az üvegház-hatású gázok kibocsátását. *2013-ban* várhatóan *Lengyelország* lesz a szintere hasonlóan magas szintű nemzetközi klímátárgyalásnak.

*

A Tatabányai Kortárs Galéria „60 év - 60 kép” címmel szép fényképkiallítást rendezett *Tarjáni Antal* okl. erdőmérnök, fotóművész képeiből. (Tarjáni kolléga úr 1952-ben született.) Köszöntőt *Bencsik János* országgyűlési képviselő mondott, megnyitót pedig *Welinger Tibor* művészettörténész.

Prof.Dr. Németh Károly (1934 - 2012)

Erdőmérnöki Karunk tanévnyitó ünnepségén aligha gondoltuk, hogy utoljára látjuk *Prof.Dr. Németh Károly professzor emeritus ny. intézetigazgató egyetemi tanárt*, az MTA doktorát, mert egy hónap múlva már nem lesz az élők sorában.

1934-ben született, 1957-ben szerzett kitüntetéses *vegyésmérnöki* oklevelet Veszprémben. Egy évi üzemi munka után tudományos pályára lépett a bányászat terén, 1962-ben doktorált. 1963-ban pályázat útján került az akkori Erdészeti és Faipari Egyetemre, ahol 1964-ben már a kémiai tudomány kandidátusa, 1990-ben doktora. *1988-tól tanszékvezető* (Szendrey István prof. utóda), 1994- től 1999-ig intézetigazgató egyetemi tanár. 2005-ben kapta meg a „professor emeritus” címet.

*

Erdő- és falpari mérnökök, környezet- és vadgazdalmérnökök generációit oktatta a kémia tudományára. Következetes, szigorú tanár volt, hallgatói mégis szerették és tisztelték szerénységéért, emberségéért és tudásáért. Igazi szakterülete a fakémia és faanyagtudomány volt, ezen a téren *nemzetközileg is elismert iskolateremtő tudós volt.* Igen aktív részese volt az egyetemi közéletnek, számos tisztséget viselt, s ugyanígy a tudományos közéletnek, a kémikusok világának.

Kitüntetései közül megemlíthjük a következőket: Szent-Györgyi Albert Díj, Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje, Pro Universitate Soproniensi Díj.

*

Németh Károly professzor életének 79. évében, 2012. október 21-én hunyt el. Hamvait a soproni Szent Imre templomban helyezték el. Ez alkalommal intézetvezető utódat Prof.Dr. *Albert Levente* ált. rektorhelyettes búcsúztatta; kis nekrológunkat is az ő beszéde alapján írtuk, ami megjelent a „Vivát Academia” c. egyetemi lap múlt évi utolsó számában.

K. P.

Vlaszaty Ödön (1937-2012)

Kanadából kaptuk a szomorú hírt, hogy Brit-Kolumbia tartomány fővárosában, Victoriában 2012. december 31-én elhunyt *ifj. Vlaszaty Ödön* (Edmond Vlaszaty), egyike azoknak a magyar erdőmérnök-hallgatóknak, akik 1956 novemberében egy nagy csoportban elhagyták az országot, s többségük Kanadában talált magának új hazát.

Ózdon született 1937. január 5-én. *Édesapja:* id. dr. Vlaszaty Ödön erdőmérnök, mint jeles erdőművelő és ERTI-kutató, közismert személyisége volt a magyar erdőszekciónak.

Az elemi iskolát Egerben, középiskolai tanulmányait pedig Budapesten végezte. 1955-ben iratkozott be a soproni Erdőmérnöki Főiskolára. Emigrálása után tanulmányait Vancouverben még rövid ideig a Sopron Division U.B.C. keretében folytatta. Azonban hamarosan a *közgazdász* pályára váltott át. Az üzleti és menedzser akadémia elvégzése után Kanadában és az USA-ban dolgozott, még Hawaiiin is. Az angol származású Júlia Watsonnal 1968-ban kötött házasságából két gyermeke született: András és Alexandra.

Victoriában január 25-én történt búcsúztatásán a kb. 300 részvénytulajánító között ott volt 25 egykori soproni hallgatótársa is.

k. p.

Kántás Károly emléke

Azok az erdőmérnök szaktársaink, akik az 1950-es évek első felében kezdtek meg tanulmányaikat Sopronban, még emlékeznek Kántás Károly (1912-1991) professzorra, aki akkoriban, 1951- 1956-ban a *Fizika* tantárgyat oktatta számukra a tanszék vezetőjeként.

Igaz, ami igaz: legendás elődjéhez, Simonyi Károlyhoz képest nem volt élvezetes előadó. Azonban *igen nagy tudású ember volt* ő is, akit a geofizika területén elért eredményeiért (a geofizikának az olajkutatásokban történő alkalmazásáért) 1952-ben *Kossuth Díjjal* tüntettek ki, a Magyar Tudományos Akadémia pedig 1954-ben levelező tagjává választotta.

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ

XXIII. évfolyam 1. szám.

Kiadja:

az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete,

1146 Budapest, Thököly út 58-60.

Tel.: 331-4369; Fax: 331-9455

E-mail: efdsz@mailbox.hu

A Szerkesztőbizottság elnöke:

Dr. Halmágyi János elnök.

A szerkesztésben közreműködik:

Dr. Király Pál.

Nyomda:

Press Time Kft.

1066 Budapest, Lovag u. 15.

Tel.: (06) 1-331-3042

E-mail: grafika@cerbi.hu

Felelős vezető:

Schmidt Dániel ügyvezető igazgató

A lap átlagosan negyedévenként jelenik meg.

Hírlapárusi forgalomba nem kerül, terjeszti az EFDSz.

Kántás professzor az 1956-os forradalom idején családjával együtt elhagyta az országot és Ausztriában telepedett le, ahol az ÖMV tanácsadója és a leobeni egyetem professzora lett. 1991- ben, 79 éves korában hunyt el.

*

Tíz év múlva az NyME soproni rektori épületének II. emeleti folyosóján, a Fizika Tanszék közelében emléktáblát állítottak tiszteletére (Christian Doppler és Simonyi Károly táblája mellett) 2012 decemberében pedig születésének 100. évfordulója alkalmából a szintén soproni MTA GSFK Geodéziai és Geofizikai Intézetében avattak tiszteletére emléktáblát és elneveztek róla egy laboratóriumot. Ennek alkalmával Egyetemünk koszorúját Prof.Dr. Jereb László, a Faipari Mérnöki Kar dékánja helyezte el az emlékhelyen. (Forrás: „Vivát Academia”.)’

K. P.